

Španělsko

Číslo 4.
Ročník I.
1. srpna
1937
Kč 2.—

**Ofensiva,
ofensiva!**

**Pasaremos!
Prorazíme!**

Ruský legionář přemýšlí o španělské válce

PŘEKVAPENÍ Z PŘÍ- CHODU DIKTÁTOROVA

— to je to první, co se nám legionářům, kteří jsme prošli Sibiří, — zdá sblížovat události daleké země na evropském jihozápadě se Sibiří, jejichž dějin jsme po světové válce byli účastníky a svědky. Diktátor přichází nikoliv odněkud z neznáma. Vylihně se mezi lidmi, kteří mají důvěru krátkozrakých demokratů. — Kolčák byl ministrem vojenství ve vládě, kterou na podzim roku 1918 likvidoval tím, že své kolegy napřed pozavíral a pak dovolil, aby byli u řeky postřílení jako psi.

Krvavost, nesmyslná a neohlížející se ani na nějaké ohledy formální, která se ve španělském povstání objevila od prvního dne, a která se důmyslně v mnoha a mnoha člancích a řečech o Španělsku po Evropě psaných a promlouvaných umlčuje a „vysvětluje“, patří k prvním hodinám takovýchto diktatur, vyrůstajících z vojenských vzpour nebo z pokusů vojáků vzít moc do rukou, a to je druhá věc, jež připomíná Sibiř.

Sibiřská demokracie byla tedy ohromena. Nečekala a nevěděla, co se na ni šije. Než se vzpomínala, byly všechny její vyhlídky likvidovány. Po této stránce byla demokracie španělská šťastnější. Měla mezi svými stoupenci dělnictvo, které se dalo do boje proti vzbouřeným posádkám. Takového energického elementu za sebou demokraté na Sibiři neměli. Když byli jednou zavření a střílení, nikdo k vůli nim hlavy nenasadil. Pro lidi, kteří na továrnách a na všech až do této chvíle byli stoupenci ruských socialistů-revolucionářů a jiných levých stran, byly tyto události prostě důkazem, že měli pravdu sověty a bolševici. Kolčákovy vystoupení znamenalo, že se ruská revoluční fronta šikovala od té chvíle i na Sibiři jednotně: podle Moskvy.

INTERVENCE

Slabá vláda všude na světě znamená lákadlo pro dravčí pudy imperialismu, — aby to zkusily, dá-li se něco z této slabosti trhnout. Franco by nebyl získal předem ujištění o cizí pomoci, kdyby byla demokracie ve Španělsku držela pevně věci v rukou a doopravdy vládla. I ty velmocí, které se chtějí svěřt s převraty a s vnitřními boji země, jež se zdá zralá na převrat, jsou ochotny se pustit do takových věcí jen tehdy, když se generálské dobrodružství zdá mít devadesát procent nadějí na úspěch. Legionáři tyto věci viděli na Sibiři na vlastní oči. Demokratická vláda, vytvořená pod tlakem Čechoslováků na širokém podkladě koalicioním, byla tak slabá, že opravdu to vlastně vláda nebyla. Vedla válku a bála se bojování, — měla moc a bála se moci používat. Kdo byl sverepý a kdo se nebál překročit zákony, přesvědčil se, že se mu za to pod touto podivnou vládou nemůže nic stát. Všichni hrdlořezi a dobrodruzi to věděli velmi brzy. V hlavním městě seděla vláda: avšak po krajích kolem dokola vládl každý, kdo měl dvě stě lidí, kteří jezdili na koních a byli ochotni užít hlavu každému, na koho ukáže jejich velitel. A tito velitelé ukazovali často, komu se to má udělat. Řezat hlavy, to bylo jediné umění, které ti různí atamaní a esaulové skutečně dovedli.

V této situaci přichází cizí diplomacie, která je dosud s vládou demokracie v nejlepším styku, a přikročí k provedení svého staršího plánu: na místo této slabé vlády postaví silnou vládu diktátorskou. Tato vláda, kterou tam naše velmocenská diplomacie a naše velmocenská intrika postaví a uhájí proti těm, kteří nebudou chtít takový převrátum rozumět, bude na nás závislá. Bude to formálně samostatná a nezávislá vláda. Ale my budeme panovat nad ní.

Recept to byl nenový. Pro Ukrajinu jej vymysleli z jara 1918 Němci, když odtud v březnu 1918 vytlačili bolševiky a obsadili zemi. Ti také rozehnali slabou demokratickou vládu a postavili si v čelo okupované země diktátora, hetmana Skoropadského. Vládl, jak si přáli. A vládl tak dlouho, jak dlouho ho Němci drželi. Když Němci na podzim 1918 utíkali z Ukrajiny, vezli s sebou kromě jiných vzácných pokladů také tohoto pána Ukrajiny. Podnes žije v Berlíně na německém chlebě.

Pro Sibiř tento recept samostatně vyzkoušeli Angličani. Doma měli demokratickou vládu — i za války u nich zasedal parlament a vliv hnutí dělnických už za války byl podstatně mocnější, než kdykoliv před tím. Ale vojenští a diplomatictí zmocněnci této země si v dalekých končinách světa ještě dělali pokusy, které neodpovídaly ani smýšlení Angličanů, ani politickému vývoji světa. A tak vidíme, že v době, kdy Spojené státy jsou ve válce proti středoevropským císařstvím, a kdy se demokratická myšlenka valí světem jako idea nejmocnější, před níž ustupují především staré zbytky absolutismu, si diplomacie a vojenské kruhy jednoho z velikých států prostě vyhlédnou muže, kterého postaví jako diktátora v čelo ohromných asijských území. Cestou k tomu je maličkost: likvidace jedné demokratické vlády, která se nedávno ustavila na zásadách tak liberálních, že tento vyhlédnutý diktátor v ní měl ministerstvo vojenství, jediné ministerstvo, které mohlo vydat rozkaz a věřit, že se někdo pokusí jej splnit. A ta likvidace je opět maličkost: několik ministerských mrtvol. Mrtvol se zapokou — a stůl je čistý. I ten nejúzkostlivější moralista si k němu může zasednout a uvažovat s námi o tom, jak zachraňovat svět od bolševismu.

Takovýchto věcí byli legionáři svědky. Reagovali na ně už tehdy tak, že jim to dělá čest, a československému

národu také: nechťeli s touto diktaturou nic mít. Vynutili si, že je ani tlak spojeneckých vojenských zástupců — využívajících bohaté toho, že z jejich vlasti nebylo vidět, co na Sibiři dělají — nedostal do front, které nebyly ničím jiným, než frontami hrubé a cynické reakce. Proto také, když se ve Španělsku objevila generálská vzpoura se všemi průvodními zjevy takové události, nebyli legionáři zmateni: viděli kolčakovštinu, třebaž za jiných podmínek, na jiné straně zeměkoule a ve prospěch někoho jiného. Viděli odvahu, s jakou sáhala diktatura po moci. A věděli, že za touto odvahou se skrývá vědomí, že někdo mocný vzadu kryje záda, a kdyby bylo zle, přiskočí ku pomoci. Ukázalo se, že této pomoci skutečně bude potřeba. Vzpoura nestačila ovládnout zemi. A ti, kteří stáli v pozadí, když se to chystalo, skutečně přiskakují na pomoc. Vidíme dobrovolníky ze země jedné fašistické diktatury a pak ze země diktatury druhé. Vidíme proud válečných prostředků, který se valí k povstalcům. Vzpomínáme na vlaky válečných potřeb, které přicházely na Sibiř v době, kdy tam vládl Kolčák. Mocnost, která slíbila pomoc, když se o povstání jednalo v tajných poradách, skutečně nenechává svého člověka padnout, když se do toho dal. Alespoň ne hned!

Takové jsou začátky. Ale diktatura, postavená proti vládě, jež má za sebou lid, — v Rusku to byly sověty, ve Španělsku se takovou vládou stává Valencie, — vyžaduje stále větší cizí pomoci. Její válka, která měla být krátká,

EM. V. VOSKA

Naši dobrovolníci ve Španělsku

Ridíce se londýnskou dohodou o neintervenci, podle níž jedni signatáři posílají a druzí neposílají pomoc válčícím stranám ve Španělsku, sta československých mužů odjelo za poslední rok do demokratického území Španělska, aby pod vlajkou demokratické vlády španělské bojovali proti povstalecké armádě generála Franca. Opustili rodinný krb, domov, svoje rodiště, vlast svou, aby beznárodně se dali do služeb vlády jiného národa. Zanechali doma u nás svoje ženy a děti, svoje milenkou, svoje rodiče a bojují v jiné zemi, kde řeč i zvyky jsou jim cizími. Zem, kterou nikdy před tím nepoznali, nasáknou svou krví, své zdraví i životy, namnoze jediné to jejich bohatství obětují — za co? Za velikou, nezanikající myšlenku, za kterou prolévají krev naši předkové už před pěti sty léty, za níž bojovali naši legionáři na všech frontách světové války. Za svobodu přesvědčení, za svobodné sebeurčení každého národa, za svobodné rozhodování o vlastních státních záležitostech bez cizího zásahu, za lidovládu — demokracii.

Všichni naši u Quadalajary a u Madridu, všichni, kteří od nás odešli bojovat do Španělska za demokracii, proti zrádcům svého národa a své vlády, proti armádám diktátorů, upírajících jakékoliv svobody jednotlivci, skupinám i národům, ti všichni naši hrdinové na španělských demokratických frontách, nešli tam, kde jsou, za kariérou, pro materiální nebo jiný osobní zisk. Šli za mocným hlasem veliké idee, pro níž miliony reků padlo a která zvolna, ale jistě si razí cestu k svobodě a demokracii, stále větší a větší.

Mnozí litujem, kamarádi, že tam nemůžeme býti s vámi, ve vašich řadách, na barikádách cesty k jediné opravdové cenné a nezanikající slávě. Snažíme se aspoň doma pomáhat demokracii španělské i československé a věřte, že lépe v ohni boje se vám žije, nežli zde v moři nepochopení, urážek, štvání, zlomyslnosti, nelaskavosti a prázdnoty. Ještě mnohým občanům naší demokratické republiky nevnikl ani demokratismus ani republikanismus do krve a morku. Zvyk býti otroky despotů jen zvolna mizí, jako každá jiná zvyklost. Přes to všechno musíme vytrvat! I vy musíte vytrvat v boji za největší statky lidstva! Nyní vás zde mnozí uráží, ale těm z vás, kteří se šťastně vrátíte, budou provolávat slávu z oken kaváren, kde při žvanění prožijí půl věku — zrovna tak jako provolávali slávu legionářům po světové válce. A potom všem budou vás zase urážeti a vynasnaží se ztotožnit a ztříztit vám život jak jen možno a jak toho jen dovedou. Nebojte se vrátit domů; naopak, těšte se na tu chvíli. Ve vás budeme vítat nejlepší členy svého národa. Jste a budete naši chloubou, neboť lidé, kteří dovedli se bit za nedílnost státu a nezávislost lidu národa jiného, budou nesporně nejlepšími obhájci svého státu, své neodvislosti a demokracie! Ti v kavárnách zůstanou v kavárnách, nebo ulejvárnách až my budeme hrdě krvácet a umírat při obraně státu, bude-li kdykoliv napaden. Nebojte se navrátit domů; v Československu nemáme zákona, který by trestal hrdiny, kteří jdou jako dobrovolníci kamkoliv zúčastnit se bojů. Jen na verbíře máme paragrafy — ne na dobrovolníky. Těšíme se na váš návrat. Škoda, že nemůžeme prosadit zákon, kterým by byly oceněny vaše zásluhy o demokracii a každému z vás zaručena existence a domov, škoda, že nemůžeme pro každého z vás připravit dům s deskou, na které by byl vyryt nápis: „Zasloužil se o demokracii“.

Š P A N Ě L S K O

Francouzsko-španělské hranice jsou 677 km dlouhé, španělsko-portugalské 987 km, španělské pobřeží přibližně 2100 km.

Mnoho španělských měst má výšku nad mořem nulu. Jiná část naproti tomu leží ve výšce přes 600 m. Madrid 650 m nad středozemním mořem, Huesca 475 m, Toledo 530 m, Salamanca 807 m, Burgos 851 m, Ternel 892 m, Segovia 998 m, Avila 1133 m a Somosierra 1430 m.

Většina španělských řek jest pouze v dolní části splavná. Z doby Isabelly Katolické se praví: Magistráty rozhodly takto: „Kdyby Bůh si byl přál, aby tyto řeky sloužily plavbě, byl by je tak vytvořil, aby byly splavné. Jelikož tak neučinil, také lidé nemají příčiny, aby je sami tak upravili“.

Nejvyšší pohoří v Pyrenejích jest Maladetta, 3404 m vysoká. Na jihu ve vzdálenosti 30 až 50 km od pohoří jest Sierra Nevada Mulahacen, 3480 m vysoká. V okolí Madridu v Sieře Guadarrama jest nejvyšším bodem Sierra de Gredos, 2661 m vysoká.

překvapivá a měla končit v několika týdnech, se protahuje.

Z intervence, která byla věcí tajné dohody, stává se věc celé světové veřejnosti. Pilní protektoři si znova a znova kladou otázku, zda jejich chráněncem je schopen zvítězit, nebo zda by bez jejich pomoci prostě zmizel. Myšlenka intervence prodělává v tomto stadiu svou krizi. Tuto krizi nezpůsobuje ovšem nic jiného, než hrdinský odpor lidových vrstev národa, napadeného reakční diktaturou, proti armádám této reakce. Vydrží-li tento odpor, povolí intervence. Intervence se nemůže změnit v pouhé obsazení země, v níž je občanská válka, cizími vojenskými silami. Musí mít vždycky před sebou někoho domácího, kdo vyhlídí jako pán země, nebo koho je možno světu tak líčit. Nestává-li se z tohoto pána země skutečný vítěz nad lidovými armádami, intervence začne opadávat. Do prohraného podniku nikdo nechce strkat peníze, ani lidi. Kolčáka, dosazeného na sibiřský diktátorský úřad nejmocnějším státem světa, na konec jako zrádce vlasti zastřelil za kriminálním revolučním soud sibiřského města.

Zažili jsme tyto věci, viděli jsme generálské převraty a intervence. Právě proto, že jsme to viděli, máme jasný názor na to, co se děje nyní na druhé straně starého světa. Máme také naději, že to dopadne i ve Španělsku tak, jako to dopadlo na Sibiři: že lid vyžene ze země interventy i ty, kdož si je do své vlasti proti vlastnímu národu povolali.

Ve Španělsku bylo v roce 1936 10.000 poštovních úřadů, kdežto ve Francii 16.000 a ve Švýcarsku 4000. Telegrafních úřadů ve Španělsku 3000, ve Francii 31.000 a ve Švýcarsku 3000.

Španělsko ztratilo poslední velké kolonie po španělsko-americké válce v roce 1898 pařížským mírem ze dne 10. prosince 1898. Muselo postoupiti Cubu, Puerto Rico a Filipíny Spojeným státům za odstupné 20 milionů peset. V této válce bylo španělské loďstvo poraženo u Mannily na ostrově Kuba. Nyní má Španělsko pouze v západní Africe kolonii Rio de Oro, 285.000 km velkou s 50.000 obyvateli, a španělskou Guineu s ostrovem San Fernando, ve kterých si již Německo založilo základny a opěrné body, silně ozbrojené. Malá kolonie Muni v severozápadní Africe je obklopena francouzským územím. Španělské Marokko není kolonií, nýbrž samostatným sultanátem pod španělským protektorátem a čítá 1 milion obyvatelů.

P. St.

Manifest ku prvému výročí

hrdinných bojů španělského národa

Dne 17. července byl tomu rok, co byla zahájena generálská zrada proti španělské republice. Celý rok trvají již válečné hrůzy ve Španělsku, celý rok pokračuje vojenské přepadení španělské republiky zahraničními fašistickými státy. A španělský lid, ačkoliv krvácí nejen za svoji svobodu a za uhájení nezávislosti své země, nýbrž i za zájmy celého pokrokového lidstva, nenachází stále dostatečné mezinárodní podpory v tomto hrdinném zápasu.

Legální vládě španělské republiky bylo znemožněno nakoupení potřebných zbraní za hranicemi. Španělský lid byl přepaden tak zákeřně a s tolika stran; vzdoroval však ohromné technické převaze fašistické válečné mašinerie s takovým hrdinstvím a s takovými obětmi, že pokrokoví lidé celého světa vystoupili na obranu španělské demokracie. Pochopili, že jde i o bezpečnost ostatních demokratických států před násilníky a vyzna-vači pěstního práva v mezinárodní politice, pochopili, že není možno dále ustupovati, nemá-li býti světový mír ještě více ohrožen.

Rok 1936 bude v historii náležeti španělskému lidu. Obrana Madridu, tohoto symbolu a naděje celého pokrokového světa, bude na věky zapsána jako hrdinná epopej španělské a světové demokracie. Přes všechno barbarské ničení, přes všechnu bestialitu totální války, uplatňované ve španělsku fašistickými státy, především Itálií a Německem, Madrid uhájil svoji svobodu. Avšak kromě Madridu došlo k bolestným ztrátám. Vedle hrdinných obránců jsou i desetitisíce těch, kteří ze začátku téměř nevyzbrojeni obětovali své životy v údolí řeky Taja, na Guadarramě a v celém španělsku. Malaga, Guernica, Almeria a všechny ty desetitisíce obětí, ubité bezbranné ženy a děti, to vše je těžkou obžalobou zločinného násilí krvavých metod a nedostatečného vystoupení na obranu přepadené španělské republiky.

Hrdinný španělský lid brání svoji svobodu za velikých obětí a těžké mezinárodní situace. Fašistické státy šlapou dnes po mezinárodním právu ještě hanebněji, než tomu bylo před rokem. Od zastřené intervence přešly k otevřeným válečným činům a chystají se tyto válečné provokace vystupňovat a barbarství válečných metod ještě zvýšit. Chystají se strhnout svět do nové války.

Je proto nejvyšší povinností všech pokrokových lidí pomoci španělskému lidu ještě účinněji a jednotněji než dosud. Všichni, jimž není lhostejný osud světové demokracie a světového míru, všichni, kdož myslí na svou budoucnost, na svoji práci v lidské společnosti, na budoucnost svých dětí, očekávají, že Společnost národů splní konečně povinnost vůči svému řádnému členu, kterým španělská republika jest. Apeluji na vlády demokratických států, především Anglii, aby si uvědomily povinnost vůči přepadené španělské demokracii.

Výbor pro pomoc demokratickému španělsku, který sdružuje demokratické a pokrokové organizace v ČSR, vzal si za svůj úkol organisování materiální pomoci trpícímu španělskému lidu. Vyslal do španělska polní lazaret, který byl také doplněn zubním ambulatoriem. Výnos právě prováděné veřejné sbírky, povolené ministerstvem vnitra, je určen k vydržo-

vání tábora evakuovaných žen a dětí z baskické a santanderské provincie. Stupňování barbarských metod totální války, při které je vražděno především civilní obyvatelstvo a ničeny jeho příbytky, vyžaduje, aby solidární akce byla ještě vystupňována.

Vyzýváme proto již existující místní Výbory pro pomoc demokratickému španělsku, aby vystupňovaly solidární akce se španělským lidem, vyzýváme znovu všechny organizace a závodní výbory v Československu, aby se ve svých místech sdružily ke společnému organisování provedení této pomoci, aby utvořily místní výbory a aby pak všechny své dary v zájmu usměrnění řídily na pražské ústředí na adresu: **V ý b o r p r o p o m o c d e m o k r a t i c k é m u š p a n ě l s k u**, Praha II., Národní třída č. 24. Přispějme všichni veškerou svou energií k tomu, aby rok 1937 se stal rokem definitivního a úplného vítězství španělské demokracie nad mezinárodním fašismem!

V Praze 19. července 1937.

Výbor pro pomoc demokratickému španělsku,
Praha II., Národní tř. 24.

P. T.

JEST ČLEMEM

**VÝBORU PRO POMOC
DEMOKRATICKÉMU ŠPANĚLSKU**

S JEDNORÁZOVÝM PŘÍSPĚVKEM

Kč

POKLADNÍK

PŘEDSEDA

Tak vypadá legitimace Výboru pro pomoc demokratickému španělsku. Vyplněnou a vystřiženou nám zašlete. Náhradou obdržíte nové číslo. Staňte se členy VPPDŠ!

Manifestace

pro demokratické španělsko

V týdnu výročí povstání probíhala celou republikou řada schůzí, kulturních večerů, výstav a jiných podniků.

V Praze svolal Ústřední výbor pro pomoc demokratickému španělsku zástupce všech organizací v něm sdružených na projev do Odborového domu, který se konal dne 13. července t. r.

Po proslovu předsedy kapitána E. V. Vosky referoval člen delegace mládeže, která se právě vrátila ze španělska, Kulíšek. Nato byl odhlasován projev solidarity s bojujícím španělským národem.

Na úterý dne 20. t. m. svolala komunistická strana velký projev všech protifašistů na Slovenský ostrov. Lidem přeplněný veliký sál vyslechl red. Sinkule, pozdravy španělských vojáků, které tlumočil poručík španělské lidové armády Lohn, projev ženy čl. dobrovolníka Procházkové a referáty poslanců Köhlera a Širokého. Španělské vládě a čl. bojovníkům byly poslány projevy sympatií.

Komise mládeže Výboru pozvala na pátek, též na Slovenský ostrov, pražskou pokrokovou mládež, aby vyslechla svoji delegaci.

2000 mladých lidí všech demokratických stran se zúčastnilo této manifestace, které předsedal funkcionář české soc. dem. mládeže. Referoval E. V. Voska a členové delegace. Jednota mládeže, prohlášená na pařížské konferenci, ukázala se také v Praze.

Nemůžeme uvést všechny schůze na Slovensku, na Moravě a v Čechách, na kterých zástupci Výboru referovali, často před tisíci lidmi. V nejbližších dnech, v týdnu II. internacionály, očekávají se další velké manifestace ve všech krajích republiky.

P. St.

»ŠPANĚLSKÝ POCHOD«

Slova: F. Halas. Hudba: E. F. Burian.

1. máje 1937.

V rychlém pochodu

Bezkonfesní občané katolickým Baskům!

Na podnět, který vyšel z řad organizací občanů bez vyznání, vydal Výbor pro pomoc demokratickému španělsku 20.000 známek, které byly přiděleny všem spolkům a svazům bezkonfesních občanů. Výnos těchto známek připadne ve prospěch žen a dětí katolických Basků, uprchlých do Francie. Tuto sbírku, kterou organizace bezkonfesních podniknou, odůvodňují svým stoupencům tím, že chtějí dokázat, že v době hrůzy a nebezpečí neexistují politické a konfesní rozdíly, nýbrž jediná zásada má spojit všechny: zásada lidskosti. — Bezkonfesní občané by si přáli, aby tento jejich čin byl následován i jinými kulturními organizacemi, a doufají, že zejména početné katolické spolky přispějí k záchraně svých souvěrců, tak těžce zkoušených občanskou válkou.

Místním výborům pro pomoc demokratickému španělsku. Ústřední výbor pro pomoc demokratickému španělsku, Praha II., Národní tř. 24, žádá veškeré místní výbory, aby mu ihned po ustavující schůzi sdělili jména a adresy zvolených funkcionářů za účelem zhotovení přesného adresáře.

Organizace i mnozí jednotlivci žádají uveřejnění odevzdaného obnosu ve prospěch demokratického španělska v denním tisku. Prosíme vás, vezměte na vědomí, že při rozsáhlé agendě VPPDŠ nelze tak učiniti. Každému jest potvrzenkou za poslaný obnos ústřížek složenky. Nemůžeme zdotati nutnou denní agendu.

Pokladní oddělení.

Měsíc práce pomocné akce demokratickému Španělsku veřejnými sbírkami

Pomáhati myšlenkou, třeba to bylo sebe upřímněji míněno, znamená vůbec nepomáhati. Myslete, že se váš přítel topí. Máte o něho obavu, stojíte na břehu a čekáte, že se opět vynoří z vody, nabude síly, odvahy, aby se vzbavil k sebezáchraně. Ale topící se ztratil již poslední zbytky odvahy, neslyší vaše volání s břehu, aby se chopil plovoucího břevna nebo lana. To je ono hlásané pomáhání myšlenkou. Nesmíte váhati: musíte rychle skočit do proudu a vyprostit obět z náručí smrti.

K záchraně demokratického Španělska nepostačí kupa sebe krásnějších článků ani řečí. Tu je možná jen aktivní pomoc všech, kteří milují svou svobodnou vlast v duchu i v pravdě, kteří skutečně milují svého bližního jako sebe samého, kteří nechťejí nadvlastenčit slovy, aniž by rádi a ochotně svého bližního utopili ve lžíci vody. Nepostačí plakati nad utrpením svatých a světic, nestačí litovati bídu a utrpení kolem sebe, nestačí naříkati nad sešlápnutým broučkem nevědomou nohou...

Tisíce lidí, našich bratří, úpí dnes, ve dvacátém století, nejohroženějším zlem, přes všechno hlásání miluj svého bližního jako sebe samého. Statisíce lidí přišlo zběsilostí mezinárodního fašismu o příbýtky, tisíce manželství bylo násilně roztrženo, sta a sta dětí pozbylo rodičů, celé tlupy žen, nemluvňat i starců musely být vystěhovány z domova, aby zachránily životy před násilím války, hladem strádáním i smrtí...

Jak by se na to mohl dívatí lhostejně československý lid, který zná velmi dobře z dějin osudy svého národa i národů jiných, které padly v obět drtivosti a bezohlednosti síly a násilí.

Výbor pro pomoc demokratickému Španělsku sledoval od založení jediný cíl: prospěti co nejvíce strádající zemi. Požádal několikrát o povolení k veřejným sbírkám, aby dal všem občanům příležitost zúčastniti se činně pomoci demokratickému Španělsku. Naděje na získání tohoto povolení nebyly od počátku příliš slibné. Bylo třeba mnohých naléhání, nežli se myšlenka stala skutkem. Neúnavný a houževnatý předseda VPPDŠ kapitán E. V. Voska ukázal i tu svoji pohotovost. Výnos min. vnitra, datovaný dnem 4. června byl Výboru sdělen později a doručen dne 7. června, policejní ředitelství oznámilo výnos 8. června odpoledne. Sjednání podrobností se mohlo státi teprve v den následující. Hned poté se počalo intensivně s přípravnými pracemi.

Agenda výboru, vyžadující plné výkonnosti všech úředníků, nesměla býti ani na den přerušena, kromě toho v té době musel býti náš časopis normálně rozeslán. Dopoledne telefonoval předseda, že veřejná sbírka je povolena a již odpoledne byl aparát pracujících, i s přihlášivšími se dobrovolníky k dispozici.

Napřed obstarán tisk. Je to slušná hromada papírů, která se kupila v obchodní kanceláři předsedově. 8000 českých a 2000 německých sběracích listin, k tomu příslušné legitimace v téměř počtu. 5000 dopisů čes. a 2000 něm. vysvětlivek akce, 5000 výměrů min. vnitra čes. a 2000 něm. K tomu se družily veliké balíky složenek Pošt. spoř. o 150.000 kusech a 93.000 obálek. Kromě toho 500 slovenských a 200 maďarských vložek pro sběrací listiny v zemích Slovenské a Podkarpatské Rusi.

K těmto kupám potištěného papíru se zanedlouho přidalo 90.000 prosebných dopisů českých, 30.000 německých, 20.000 slovenských a 10.000 českoněmeckých. Pak nastaly přípravy, aby chod prací byl co nejkldnější a plánovitý. První tiskopisy došly 11. června večer a první expedice sběracích listin byla dokončena 16. června. To znamená, že 60.000 kusů potištěného papíru bylo vypraveno za pět dní. Všecky sběrací listiny, legitimace i složenky byly razítkovány číslačkou, každá zásilka zapsána do knihy a sběrací listiny i legitimace byly orazítkovány na policejním ředitelství. Tato práce šla bezvadně kupředu.

Karikatura kapitána Vosky, neúnavného předsedy Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku.

Místnosti se plnily balíky obálek, dopisů, legitimací, výzev. Desítky rukou se chápaly skládání, balení a psaní adres. Rodina kapitána Vosky je zaměstnána od nejstaršího člena až po vnuky.

V pondělí večer svolal předseda VPPDŠ širší schůzi výboru. Na ní se vši prudkostí temperamentu vyzval přítomné, aby všemožně napomáhali k nejzdravějšímu výsledku sbírek. A následovaly dni práce, práce bez měření hodin.

Z našich přátel nikdo by neřekl, že akci řídí a při práci je první kapitán Voska, jehož šedesátiny jsme již před dvěma lety srdečně oslavovali. Vrací se mu energie let

JUC Jos. Fišera

Jak se pomáhalo

Veřejně povolené sbírky měly úspěch. Sbírali nejchudší z chudých. Tak na př. v jedné obci na Podkarpatské Rusi, kde celé týdny nemají 1 Kč v domě, obešli sběratelé domy gazdů a vybírali po 1 litru neb více litrech obilí do pytle, to se prodalo a výtěžek na jednu sběrací listinu byl 322 Kč. To znamená při nejmenším jako v Praze 3.220 Kč. Na Podkarpatské Rusi dávali všichni všech národností: Maďaři, Rusíni, Češi, Slováci a j. Na Slovensku sbíraly se fazole, sbíralo se na salaších, chudobné „ženičky“ dávaly na baskické děti i 20 Kč najednou, to jsou už pro ně hotové kapitály.

Chodilo se od domu k domu, sbíralo se i pod zemí. V dolech, na šachtách, v hutích. Dávali všichni. Strhovaly se obnosy přímo na výplatních sáčkích, sbíralo se s pokladničkami před vchody, přšelo-li byl postaven stan pro upisování vycházejících dělníků. Dávali všichni i členové Národního sdružení a odborové organizování henleinovci. Na Moravě jako často i jinde byla sbírka ohlášena obecním úřadem a doporučena v mnohých obcích. Prováděli ji dobrovolní hasiči, skauti, Sokolové i členové jiných korporací.

Sbírali i upřímní katolíci. Často před kostely i v kostele. Věděli totiž dobře, kde je jejich místo, kam patří pravý křesťan. Sbíraly místní výbory od domu k domu a při tom rozšiřovaly časopis „Španělsko“.

V Praze I.—V., v Bratislavě a jinde nebyl téměř vynechán nikdo.

A nakonec mnoho díky a kupředu, přátelé!

Díky Vám, kteří jste pomohli potřebným, pomohli jste chránit sebe, a udělali jménu svého státu čest!

válečných, v nichž dovedl v Hudson Terminal Building v N. Y. organisovati protišpionážní akci takových rozměrů, že mohl s úspěchem čeliti velmi dobře organisované a placené akci německo-rakouské. Voska je již před sedmou v úřadovně, kratičko obědvá a opouští pracovnu až po sedmé večer. Při tom je humorný, stále hotov poradit a pomoci. Plný energie, síly a vznětu.

Tisíce dopisů se kupí kolem místností, tisíce jich denně putuje na poštu, stále nové a nové adresy docházejí. Starostlivě pohlížíme na kalendář, který ukazuje denně vyšší číslíci.

Voska pracuje za tři. Své typické cigáro v koutku úst, úsměv i při stálé frekvenci návštěv, žádostí, dotazů a volání k telefonním rozhovorům. Aby zainteresoval do akce širší výbor, svolává ke schůzi všechny členy. Když se dostaví a ptají po programu, ukazuje na stohy papírů, obálek a složenek, které čekají na složení. Co naplat, všichni usedají v zajímavé směšici. Sedí zde dr. K. Červenková vedle dr. Zelenky, dr. Hromádka vedle redaktora Sinkule, Veselý, Pešek, Kubát, Linhart, Werre, dr. Weisskopf a dr. P. Steindler a ještě jiní přátelé nám pilně ten večer pomáhali místo obvyklých debat.

Dne 17. června získán Frankotyp na známkování zásiček. Při expedování 150.000 dopisů by jenom známkování vyžadovalo při osmihodinové době pracovní 38 pracovních dnů jediné osobě, anebo celého týdne pěti lidí. Novou akcí, totiž rozesláním dopisů přímo místním úřadům poštovním ku posílání na význačné osoby, získáváme opět náskok v expedici, takže ve středu 14. července jsme rozeslali všechny zásilky.

Můžeme pohlížeti s uspokojením po veliké práci na první stupeň činnosti sběrací akce. Je dokonána s nejvyšším zdarem, s velikou pečlivostí a láskou k věci. Pravíme, že jsme nevynechali ničeho, co by mohlo sloužiti ke zdaru sbírek ve prospěch demokratického Španělska.

Druhá etapa již nespadá v naši moc. Společně na dobrou vůli a velikou obětavost československého lidu. Sta lidí projde naší kancelář, mnozí přinášejí své těžce nasbírané úspory v rukou třesoucích, vyhublých, avšak nesou je s velikou vírou, že pomáhají lidem ještě více trpícím a potřebným, nežli jsou sami!

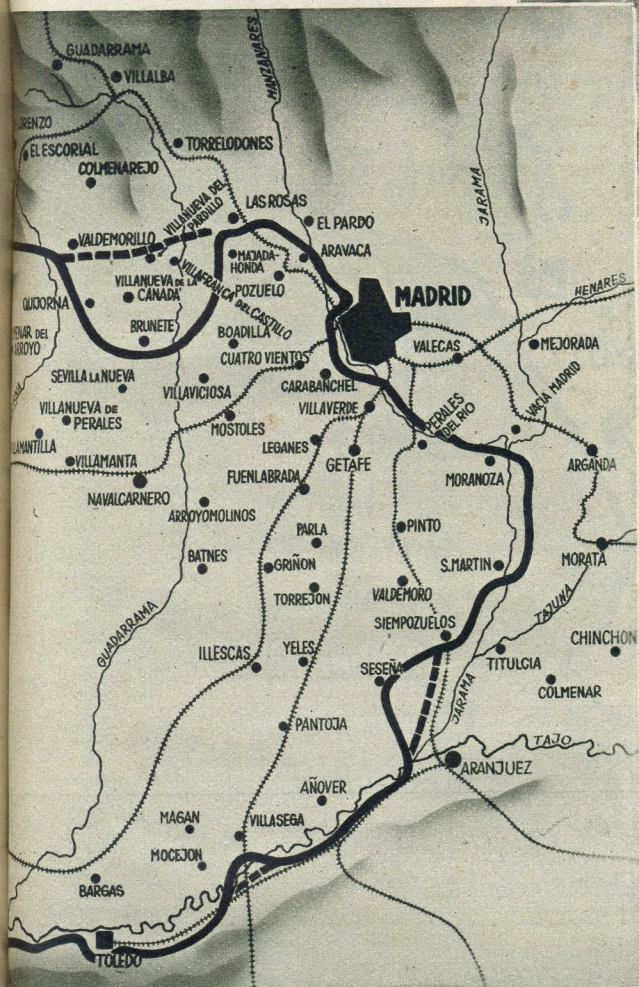
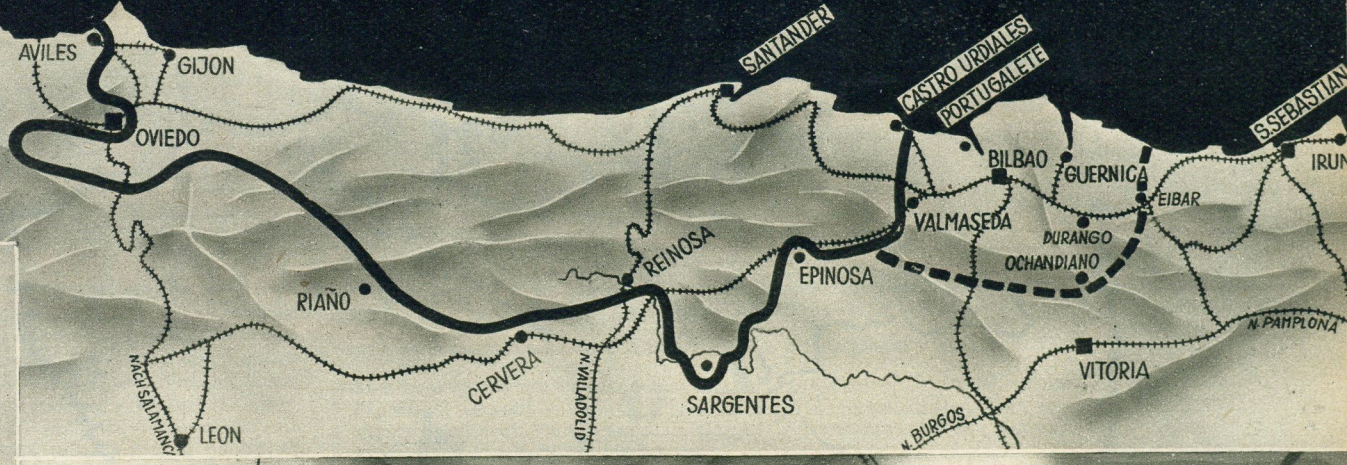
Přáli bychom vám, abyste čtli dopisy chudíků dárců i občanů nezaměstnaných, které nám denně docházejí, mají stopy těžkých mozočných rukou, lidí, kteří se nemohli jinak uplatniti v životě nežli prací do úpadu, od východu slunka do západu...

Mohl by zde státí někdo mezi námi, kdo by dnes měl ruku sevřenu v kapse? Pomáhejme, aby jiní pomohli nám!

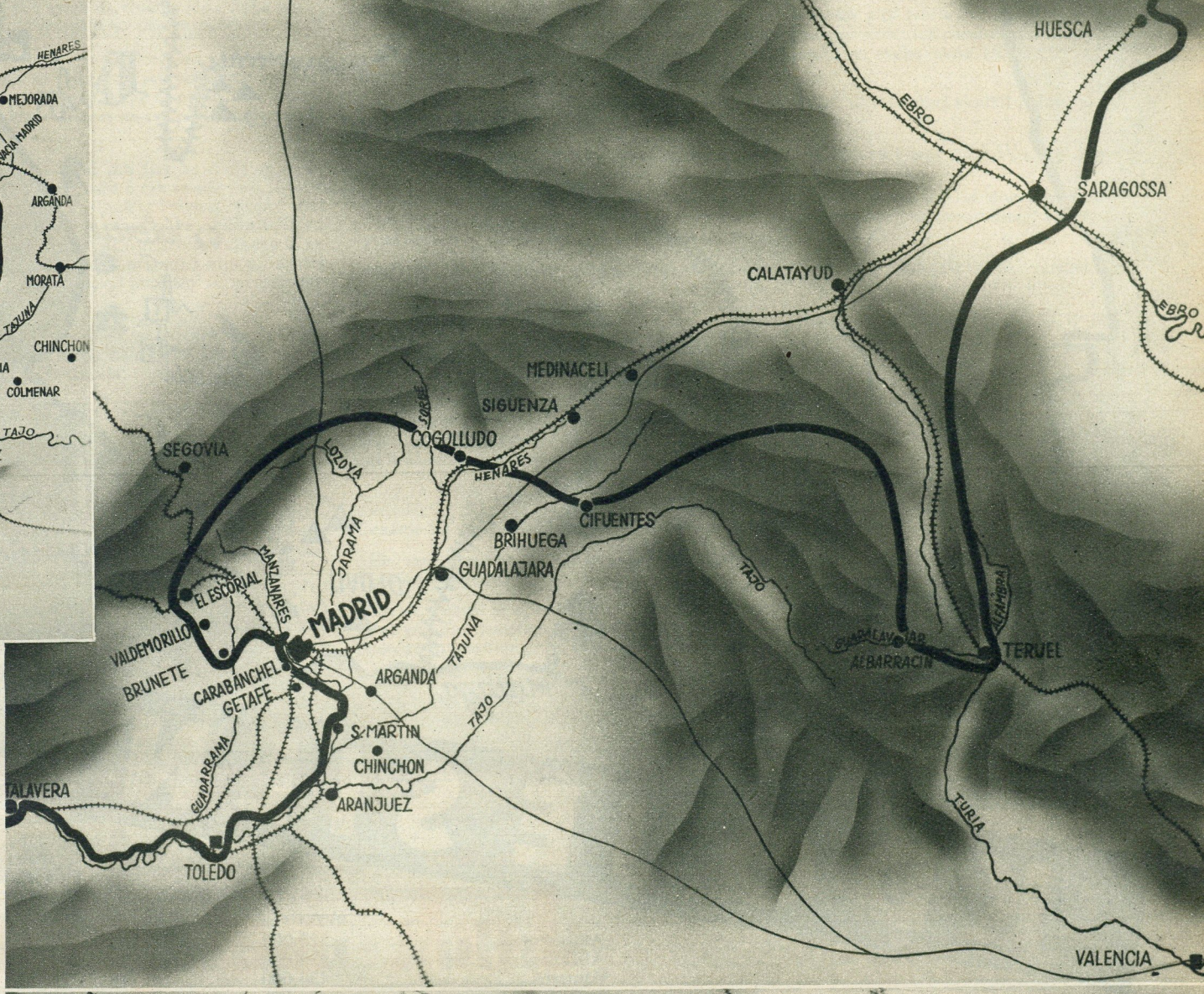
Štáb vládních vojsk pozoruje povstalecké posice.

pravo: Severní fronta. Čárkovaná linie ukazuje průběh fronty před zahájením veliké Francovy ofensivy proti Baskům v březnu tohoto roku. Ve čtyřech měsících podařilo se Francovi s dosazením obrovského cizího lidského a válečného materiálu posunouti frontu za Bilbao. Baskové se bránili jako lvi a dali se v úplném pořádku na ústup. Další Francův útok musel být následkem veliké ofensivy republikánů přerušen.

Fronta před Madridem. Zde se odehrávají v posledních dnech urputné boje. Po prvé v dějinách španělské války provedla lidová armáda ofensivu. Nejprve učinila nápor na jih, zarazila dva klíny do nepřátelských posic u Seseny a východně od Toleda. Když sem Franco hodil své rezervy, následoval na severu veliký vpád do jeho linií: Brunete, Quijorna, Villa-Franca byly dobyty. Nové posice ohrožují zadní spoje Francových oddílů bezprostředně před Madridem. Ofensiva měla ukázat republikánskému vrchnímu velení, jak daleko pokročil výcvik a bojový duch nových pluků, jak funguje organizace štábů. Zkouška měla podle úsudku zahraničních odborníků skvělé výsledky. Armáda lidu je dokonalý nástroj. Brzy uvidíme ji v boji o veliké cíle.

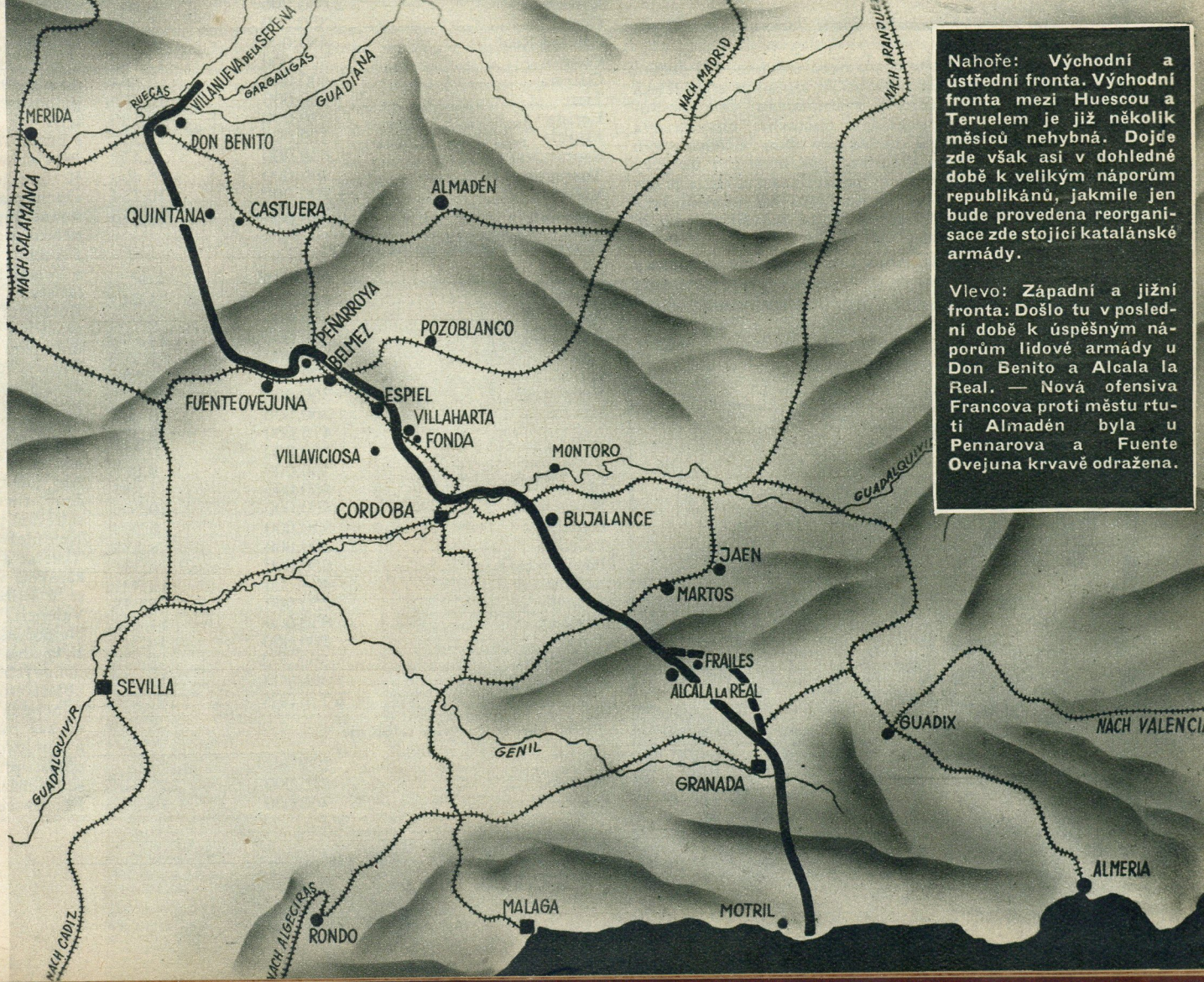
JUC Josef Fišera: Mládež ČSR pomáhá španělské demokracii a sobě.

Slavní mrtví! Mezi těmi, kdo položili život na španělských frontách jsou někteří mladí z ČSR. Nezapomeneme nikdy jejich odhodlání, nezapomeneme Józsi Májka, tajemníka katolického Orla z Ružomberku, Viktora Ondíka, chlapce z Moravy a j. Ti odešli, aby dali to nejdražší. V poslední době byla na španělských frontách návštěvou delegace československé mládeže a Ústředí mezinárodní brigády na dotaz o kvalitě členů jí řeklo: „Ano, mezi nejlepšími členy mezinárodní brigády jsou vždy Čechoslováci, Američané a němečtí protifašisté!“

Mladí v l. československém lazaretě J. A. Komenského.

Výbor pro pomoc demokratickému Španělsku vyslal do Španělska dnes již velmi dobře známou polní nemocnici, která horečně pracuje dnem i nocí na záchraně raněných, často i členů vojska interventů. Mladí zachraňují mladé. Mladí lékaři, ošetřovatelé, ošetřovatelky, šoféři a j. Každý z nich má výbornou kvalifikaci obvykle dvě povolání (šofér-ošetřovatel) a pod.

(Pokračování na str. 11.)

Nahoře: Východní a ústřední fronta. Východní fronta mezi Huescou a Teruelem je již několik měsíců nehybná. Dojde zde však asi v dohledné době k velikým náporům republikánů, jakmile jen bude provedena reorganizace zde stojící katalánské armády.

Vlevo: Západní a jižní fronta: Došlo tu v poslední době k úspěšným náporům lidové armády u Don Benito a Alcala la Real. — Nová ofensiva Francova proti městu rtu ti Almadén byla u Pennarova a Fuente Ovejuna krvavě odražena.

Mapa znázorňující rozdělení přírodního a průmyslového bohatství ve Španělsku. Vlnitá čára zakresluje dnešní stav fronty.

KDO JE SILNĚJŠÍ?

Poměr obou válčících stran ve Španělsku s hlediska hospodářského.

V moderní válce armáda neznamená všechno. Při delším trvání války je mnohem důležitější základna zemědělská a průmyslová. Ale řádný a vystupňovaný chod hospodářského života předpokládají obětavost obyvatelstva v zázemí. Hodnotíme-li dnešní stav obou válčících stran ve Španělsku s tohoto hlediska, pak musí být na prvý pohled zřejmo, že postavení republikánské vlády je nepoměrně příznivější. Na tomto faktu nic nemění skutečnost, že fašistům se podařilo úplně obsadit více území španělské republiky než vládě.

Po jednoročním trvání bojů jsou provincie rozděleny takto:

Provincie, které jsou úplně v rukou republikánské vlády:

Noste španělské odznaky po Kč 1.— kus.

**VIVA
LA LIBERTAD
EN ESPAÑA**

	obyvatel
Albacete	325.000
Alicante	430.000
Almeria	430.000
Barcelona	2.000.000
Castellon	350.000
Ciudad Real	480.000
Cuenca	325.000
Gerona	400.000
Jaen	650.000
Lerida	370.000
Murcia	720.000
Santander	400.000
Tarragona	400.000
Valencia	1.200.000
Celkem	8.630.000

Provincie obsazené úplně fašisty:

	obyvatel
Alava	115.000
Avila	250.000
Burgos	390.000
Cadiz	570.000
Coruña	820.000
Guipúzcoa	350.000
Huelva	360.000
León	475.000
Logroño	250.000
Lugo	560.000
Malaga	650.000
Navarra	400.000
Orense	550.000
Palencia	300.000
Pontevedra	650.000
Salamanca	400.000
Segovia	250.000
Sevilla	850.000
Soria	200.000
Valladolid	360.000
Zamora	360.000
Celkem	9.110.000

Provincie, ve kterých se bojuje:

	obyvatel
Badajoz	725.000
Caceres	460.000

	km²	obyvatel
Cordoba	720.000	13.726
Granada	700.000	12.529
Guadalajara	240.000	12.192
Huesca	280.000	15.148
Madrid	1.500.000	8.002
Oviedo	900.000	10.894
Teruel	300.000	14.817
Toledo	500.000	15.333
Vizcaya	500.000	2.165
Zaragoza	600.000	17.424
Celkem	7.425.000	164.043

Z přehledu je patrné, že fašistická armáda úplně obsadila pouze 40% území španělské republiky na Pyrenejském poloostrově. Ale oblasti obsazené vládou jsou důležitější jak větší lidnatostí, tak i přírodním bohatstvím a průmyslovými závody.

Provincie obsazené vládou mají 8.650.000 obyvatel. K tomu je však možno přičíst 1 1/2 milionu obyvatel provincie madridské, neboť toto obyvatelstvo stojí věrně na straně republikánské vlády a brání hlavní město. Španělsko má 25 velkých měst s více než 50.000 obyvateli, z nichž 14 je v rukou vlády. Jen Madrid, Barcelona a Valencia mají více obyvatel než všechna města obsazená fašisty.

Rozhodující elektrárny, nacházející se zejména na jižních svazích Pyrenejí, jsou na republikánském území. Uhlé doly jsou ze 70% v rukou vlády. Podobně je tomu s většinou dolů na železnou rudu, zinek, olovo a rtuť. Z větších dolů pouze doly na měď v Rio Tinto jsou v rukou fašistů. Nejdůležitější továrny válečného průmyslu a prachárny nacházejí se v Albacete, Barceloně, Cartageně, Granadě, Madridu, Murcia, Oviedu a v Toledu. Z nich mají fašisté obsazené pouze továrny v Granadě, Toledu a v Oviedu. Ale toledské továrny jsou bombardováním úplně zničeny, továrny v Oviedu úplně izolovány, takže pro zásobování povstaleckého území nemají významu. Nejdůležitější chemické závody v Madridu, v Murcia, Tortose a v Barceloně jsou na území ovládaném republikánskou vládou. Hlavní průmyslová střediska nacházejí se v Bilbao, Santanderu, Oviedu, Madridu, Barceloně, Valencii. Většina je opět v rukou vlády.

Nejbohatšími a nejdůležitějšími hospodářskými oblastmi byly dva kraje: madridský a barcelonský. Dvě třetiny daňových příjmů přicházely z těchto provincií. Obě tyto oblasti jsou pod kontrolou republikánské vlády.

A nejmenší je tomu s oblastmi zemědělskými. Fašisté mají ve své moci pouze žitnou komoru v okolí Valladolidu a Burgosu. Katalánie a Levanta, zejména jejich bohaté oblasti přímořské, jsou v rukou vlády. V těchto oblastech se nacházejí nejdůležitější zásobovací střediska pšenice, žito, ovoce a zeleniny.

GUDARI KNĚZ

Ve vsi, která se nazývá Ataún, žil farář jménem Gudari. Byl chudý jako kostelní myš a mimo malou vinici, mimo osla a deseti knih neměl prázdného majetku. Knihy, o nichž je řeč, byly rozdrbané, osel napadal na nohu a vinice byla obrácena málem na sever. Ležela na táhlé výšince před vsí a kdykoliv farář vyhlédl oknem, mohl spatřit její zidky a stupně. Mezi Ataúnem a vinicí táhla se údolí a plynula řeka Argenuza. Vesnice sama stála pak na hřebenu jedné z posledních vln, jimiž se Astrayské hory svažují do kraje tolosského. Je to končina horníků a dolů, kde kněžím nikdy nekvetla pšenice, ale náš farář, ač přistárly a chudý, byl přece spokojen. Sloužil svaté mše, zpíval či odříkával hodinky, ve volných chvílích léčil osly a potom si rád zašel na trochu řeči. Říká se, že mimo tuto slabost neměl jiné a tak — jak se zdá — nebyl jeho účet v nebesích příliš tvrdý.

Pokud jde o postavu, byl náš farář hromotluk, držel se navzdory své šedesátce zpřímá, měl mohutný nos, tvář námořnickovu a svalnatou paži. Krátce, když se přidružil k sedlákoví, který — nástroje na ramení a metlu v ruce — šel s oslíkem na své poličko, nepoznal člověk kdo je pán a kdo je chudas.

Bylo řečeno, že Gudari dovedl léčit osly; to znamená, že se jím (jak se říká) opravdu uměl podívat na zuby. Vyznal se v tom lépe než pět zvěrolékařů a tak se stávalo, že jeho chudý dvůr byl často pln vzdychajících hostů. Jednomu nesloužilo trávení, druhý měl v nepořádku kopýtko, třetímu odšlo sedlo bok a všichni ti chudasové obraceli hlavu po panu Gudarim a všichni mu hýkali na pozdrav. Odpovídal jim trochu zhurta a na oko nakvašen je pleskal po hýždích. „Ach, ty klacku, táhni mi s očí, jdi k šípku,“ křičel na své nemocné, ale na konec přece jen sáhl do brašny a rozdával pročišťovací prostředky a arniku či mast, které se říká mast vojenská.

Aby zprávy o faráři Gudarovi byly úplné, spěchám říci, že kněz měl ve své vesnici bezpočet osadníků, kteří byli vlašni ve věcech náboženských. Nemálo bylo pak i těch, kdo se přiklonili k učení socialistickému. Ta skutečnost faráře trápila.

„Slyším a poznávám, že to s vámi jde od deseti k pěti,“ říkal těm chlapíkům, „kdyžpak jste byli naposled na kázání?“

„A hrome, to již opravdu nevíme,“ odpovídali, „je to již tak dávno!“

„Tu to máme,“ pravil opět kněz, nikdo z vás nedovede již říci větu bez klení. Cítím, že čpíte peklem!“ Řka to přidal kněz do kroku a kráčel se svými ovečkami kus cesty, až k horám či dolům, neboť lidé, o něž mu šlo byli horníci. Dovedete si zajisté představit jak se věc cestou vyvíjela: slovo dalo slovo, za chvíli přeskočila řeč na osly, s oslů na nemoci, s nemocí na pohromy v rodinách, odtud na věci veřejné, na starost, která člověka tak souží a vposled na veselé příběhy, jichž je tak málo. Když pak horníci stanuli před koncem své cesty, oťel si kněz čelo dlaní a řekl na rozloučenou: „Vy prachaso, vy staří lišáci, když vás tak poslouchám, skoro se mi zdá, že to s tím starým Agire není tak zlé. Jářku, pokud je nenapravitelný hříšník dobrým tátou a pokud má ždíbeček srdce pro ostatní, zbývá mi naděje.“

Za podobné pohody a za podobných svárů plynula léta. Dělníci i kněz jedli svůj chudý chléb a stárli. Jednoho dne však vzplanula vzpoura a barevní a cizí vojáci zvedli válku o svobodu španělskou. Baskické kraje byly zaplaveny dobrodružným vojskem, jehož každá setnina mluvila rozdílnou řečí. Ataún vzplanula ohněm již za prvé noci. Horníci byli hnáni k dolům (neboť generál pilně dbal, aby těžba vzácných kovů nebyla přeru-

šena), rozptýlená stáda oslíků se rozprchla do hor, ženy stály nad spáleništi, malá děťátka s dlaní pod hlavou spala na holé zemi a litice bily do svých bubnů.

Ataún byla srovnána se zemí a mimo chrám a faru nestál v ní jediný dům.

Ataún byla rozvalena a Tolosa vstávala ze svých hrobů. Selský lid scházel s hor, horníci v hloučcích unikali svým strážcům, ženy nosily zbraně, staří lidé se chápali ručnice a chlapi pracovali na opevnění. Do týdne stála proti sobě dvě vojska. Vojsko cizinců a vojsko lidové, vojsko obránců země.

Zatím generál vnikl do domu faráře Gudari, jeho vojsko pak leželo na táhlé výšině, kde kdysi bývala ves. Posice obránců země probíhaly pak po viničních pahorcích a v jejich středu byl právě kněžský pozemek. Farář Gudari mohl ze svého okna vidět obláčky dýmu a mohl počítati výstřely selských ručnic.

Byla právě neděle a čas služeb božích. Generál rozkázal, aby Gudari sloužil polní mši, ale farář byl v oslí stáji a sedlal si ušáka.

„Pane,“ pravil mu důstojník, jemuž bylo svěčeno posláni, aby kněze přivedl, „není má latina dost srozumitelná?“

„Chystám se k umírajícímu,“ odpověděl farář, shledávaje slova, jež od dob semináře skoro zapomněl. „Chystám se k umírajícímu a vy mě jak doufám, nezadržíte.“ Řka to, vyvedl osla ze stáje, neboť byl právě dokončil uzdění.

„Nařizují vám jménem generálovým, abyste stál!“ vykřikl důstojník a dal zařinčeti svému kordisku.

„Napomínám vás jménem svatého Boha, abyste odtáhli,“ vykřikl kněz, „viděl jsem příliš mnoho a vím, na které straně stojí můj Pán.“

„Stráž! Stráž!“ zvolal důstojník, ale starý kněz seděl již v sedle.

Tu se důstojník vrhl se svou poboční zbraní k jezdcí, a dříve než vztáhl ruku na něho, Gudari zamířil pistolí a vyrazil s oslem ze vrat. Po chvíli cválal již farář úvalem. Mimo hlavu mu fičely výstřely generálova vojska, ale žel, jeho šedivec neměl ani dost dechu ani dost rozmaru, aby se dal do slušného běhu.

Když se Gudari konečně dostal na svou vinici a k svým lidem, byl přivítán věru po sousedsku. „K dasu, pane farář!“ řekl mu horník jménem Antonio Lekube, že již jdete! Čekáme na vás pět dnů a nemůžeme ani pořádně střilet.“

„Eh, měl byste se shovat se svou nevymáchanou hubou,“ odsekl Gudari, „myslíte, že vás tomu naučím?“

„To ne,“ ozval se opět horník, „ale my jsme získali od republikánského vojska dělo a máme je už pár dní namířeno právě na váš dům. Nechtěli jsme vás poplašit, ale teď to s vašim dovolením pustíme panu generálovi rovnou do kožichu.“

„Zdá se mi“, odpověděl kněz po chvíli mlčení, „že si Bůh přeje a že nás má k tomu, abychom se bránili. Poznávám to“, dodal s vážností, jež si podmaňovala všechny nezabohy, kteří slyšeli tu řeč, „neboť vojsko, které stojí proti vám, je nepřítelem práv lidských i božích zákonů. Myslím tedy, že vám mohu přisvědčit. Střílejte za svobodu baskickou, za svobodu španělskou, za svobodu všech národů, ale dejte mi pozor na chrám, nerad bych obtížil svou duši hříchem.“

II. mezinárodní kongres spisovatelů na obranu kultury ve Španělsku

Na tomto sjezdu bylo Československo zastoupeno legionářským spisovatelem majorem Jar. Kratochvílem, slovenským básníkem Laco Novomeským a německým spisovatelem Egonem Ervinem Kischem.

Řeč spisovatele Jaroslava Kratochvíla na II. mezinárodním sjezdu spisovatelů ve Španělsku

Mluví za delegaci československou. Tak jako vás i nás přivedla na tento kongres čestná povinnost manifestovati solidaritu kulturní obce československé s ohroženou španělskou kulturou, která se tak hrdinsky a obětavě brání fašismu. Rok, který je za námi, rok velikého utrpení a velikého hrdinství španělského národa otrásl až do kořenů citěním národů světa a zvláště myšlením a citěním mého národa. Nevídané a neslýchané násilí, ukrutnost a cynismus útočícího fašismu probudily a zapálily v myslích národů a v mém národě veliké, dávno nevídané rozhořčení a solidaritu se španělským národem. Naše veřejné mínění se učí z historie posledních let, jež zaznamenávají vystupňovaný útok fašistické reakce. Vždyt nedávná historie našeho národa se rozvíjela také pod praporem boje za svobodu národa a národů. Avšak jedinou správnou cestu k této svobodě ukazují mu stále přesvědčivěji právě poslední roky. I my, kulturní pracovníci, se zde učíme. Pro mne, jako člena české kulturní obce — a snad je mi dovoleno říci ta slova jménem veškeré kulturní pospolitosti Československa — je tedy tato dnešní povinnost, t. j. povinnost postavit se s převážnou většinou svého národa a s vámi do společné fronty boje proti fašismu — o to mocnější a naléhavější, poněvadž vím, tak jako i vy to víte, že fašismus se neleká myšlenky připravit mé zemi tentýž osud, který připravil osvobodivšímu se Španělsku. Nebudu tu mluvit o tom, jak vzrušen se v mé zemi sledují vojenské, politické a ekonomické události ve Španělsku, ani o tom, s jakým vzrůstem širokým lidovým hnutím se sbírají u nás prostředky materiální, pomocí trpícímu republikánskému Španělsku. Na tomto místě, na tomto kongresu zástupců kultury poukážu jen na to, jak do našich českých zájmů vtrhla španělská kultura,

její umění, její problémy i znepokojení. Doslova v posledních měsících vchází do české poesie, v českém jazyku váš Lorca i Machado, nejlepší představitelé vaší kultury. Vedle desítky literárních děl a politických brožur o obraně španělské republiky přivedl zájem našeho veřejného mínění o Španělsko i k vydání historického díla o španělských revolucích, a činí možným i vydáváním zvláštního ilustrovaného časopisu, věnovaného pouze současným španělským událostem. Snad vyslechnete se zájmem i to, že zástupci celé naší kultury, literatury, umění i vědy, básníci, spisovatelé, hudebníci, malíři, herci, vědci atd. ve zvláštním sborníku uveřejnili projevy pro republikánské

Španělsko, vyznívající jednoznačnými projevy sympatií. A proti všem těmto četným hlasům, které vyjadřují a znamenají oddanost kulturní obce a lidových mas Československa věci republikánského Španělska, objevila se pouze jedna publikace, vydaná českými fašisty, a to ještě importovaná knížka článků generála Franca „Ariba España“. Doba je taková, že kulturu lze bránit nejlépe se zbraní v ruce — zatím na španělských frontách. Proto se skláníme před bojovníky španělské republiky, kteří našli správnou cestu k svobodě národa. Sjezd se konal ve Valencii, Madridě a Barceloně. Zakončení jeho se dalo v Paříži.

Čtenářský koutek v úkrytu.

POZEMKOVÁ REFORMA VE ŠP

Více než $\frac{2}{3}$ povrchu celého Španělska, to znamená více než 30 milionů ha půdy, patřilo ve staré monarchii šlechtickým a církevním velkostatkářům. Největší latifundia byla v západních a jižních provinciích, které jsou dnes obsazeny fašisty. Tak v údolí řeky Guadalquiviru v provinciích Jaén, Córdoba, Sevilla, Cadiz a Huelva 51 proc. veškeré půdy, to jest přes 3 miliony ha, patří 2 tisícům velkostatkářských rodin. Kníže Alba měl velkostatky v rozloze 96.000 ha, kníže Medinačeli 80.000 ha, kníže Peñaranda 52.000 ha a tak podobně.

Vedle 50.000 velkostatkářů žilo ve Španělsku na 4 $\frac{1}{2}$ milionů pracujících zemědělců a zemědělských dělníků. Tento chudý a vykořisťovaný zemědělský lid tvořil 57% obyvatelstva. To znamená, že více než polovina španělského národa žila v ohromné bídě.

Zemědělští dělníci pracovali i za 50 centimů denně od východu do západu slunce. Bydleli s dobytčím v jedné místnosti a neměli jakéhokoliv sociálního opatření v době nemoci a stáří.

Drobní zemědělci měli půdy naprostý nedostatek. Pomáhali si nájmem půdy do pachtu. Tyto pachtovní podmínky byly však neudržitelné. Byly to poměry, které můžeme u nás porovnat jediné s poměry ještě za doby roboty. Drobní zemědělci byli povinni odvádět velkostatkářským pánům vedle pachtovného i zvláštní naturální dávky. V krajinách, kde bylo nutné umělé zavlažování, tam byla voda a její zdroje obvykle v držení místního boháče, který vodu odprodával za drahé peníze. Právní postavení pachtýřů bylo velmi nejisté. Drobní zemědělci neměli nikdy jistoty, zda nebudou z půdy po jejím obdělání a zlepšení vyhnáni.

Feudalismus v době socialismu

Neudržitelnost těchto poměrů byla zřejmá pro každého. Španělsko bylo jedinou západoevropskou zemí, kde panovaly ještě polofeudální poměry. Bylo tomu tak v době, kdy již na $\frac{1}{6}$ světa byl budován socialismus.

Jak bylo už vzpomenu, zemědělský lid tvořil 57% všeho obyvatelstva. A těchto 57% žilo v tak bídných poměrech, že si nemohlo téměř nic koupit. Španělský zemědělec pracoval na příklad ještě bez pluhu, pouze dřevěnou rozsochou. Zemědělský lid nebyl a nemohl být odběratelem zemědělských výrobků. Tím ovšem byl také zatěžován rozvoj průmyslu. Bída venkova udržovala a zvyšovala bídu ve městech.

Již v roce 1883 byla vyslána do jižních provincií zvláštní vládní komise, aby vyšetřila tamější zemědělské poměry. Takových komisí byla pak ještě celá řada a v roce 1917 byl docela vypracován návrh pozemkové reformy. Prakticky se však nestalo nic.

Feudální poměry, které ztěžovaly rozvoj průmyslu ve Španělsku, způsobily, že na jejich odstranění měla na konec zájem i sama kapitalistická třída. Ten zájem byl ovšem podložen vlastními sobeckými cíli. Rozvoj průmyslu znamenal pro tyto pány v městech větší možnost vykořisťování továrního dělnictva. Kapitalistická třída měla proto podíl na tom, že byla odstraněna monarchie a že byla ustavena v r. 1931 republika, která měla odstranit feudální poměry na španělském venkově.

Ale kapitalistická třída a především její nejreakčnější část, finanční oligarchie, sabotovala všechny hospodářské

a politické reformy, sabotovala i provádění reformy pozemkové. Finanční magnáti se totiž obávali, že při provádění těchto reforem by ztratili své výsadní hospodářské postavení, že rozhodující silou by se stali dělníci a rolníci. A tak na konec vidíme, že finanční pány se spojili s velkostatkářskými feudálními pány a zorganizovali proti republice vojenské povstání.

Pozemková reforma v prvním období republiky

K vyhlášení španělské republiky došlo dne 14. dubna 1931. První úkol, který měla republika provést, byla pozemková reforma.

Proto také již 24. dubna byl vydán vládní dekret, který běží v ochranu drobné pachtýře, jejichž nájem nepřesahuje 1500 peset ročně. Tito pachtýři nesmějí být vyhnáni z půdy. V červenci r. 1931 byl pak vydán další dekret, který nařizuje revizi a snížení pachtovného. Předtím v dubnu je vydán dekret, týkající se zemědělských dělníků. Jsou stanoveny minimální mzdy, odškodnění při úrazu, podpora v nemoci, ochrana před převážením levných pracovních sil z provincie do provincie.

Současně je připravován základní zákon, a to zákon o pozemkové reformě. Proti přípravě a odhlasování tohoto zákona rozpoutala velkoagrární feudální a církevní reakce rozhodný boj. V srpnu 1932 dochází dokonce k vojenskému povstání generála Sanjurjo. Toto povstání je však potlačeno a zákon o pozemkové reformě odhlasován v září 1932.

Agrární strana hlasuje proti pozemkové reformě

Je charakteristické pro španělské poměry, že žádná, ani nejreakčnější strana se neodvážila v parlamentě veřejně proti zákonu o pozemkové reformě hlasovat. Byla to pouze strana agrární, která zastupovala výhradně velkostatkářské zájmy a která proti zákonu vystoupila.

Zákon o pozemkové reformě měl v podstatě dvě části: první část se týkala t. zv. „umístění“ chudých zemědělských rodin na velkostatkářské půdě, především na ohromných latifundiích v Estramadure a v Andalusii. Nájem za tuto půdu podle katastrálního výnosu platí stát a zemědělci byli povinni tento nájem později splácet. Druhá část zákona se týkala vyvlastnění velkých latifundií, především půdy neobdělávané. Vyvlastnění se dělo proti náhradě.

Další reformy se týkaly zřízení zemědělského úvěru. Při tom bylo nutno bojovat proti soukromým bankám, které odmítaly poskytnout pracujícím zemědělcům úvěr. Byla vydána řada ministerských dekretů a konečně byl v r. 1933 připraven i zákon o zřízení Národní zemědělské banky.

Sabotáž pozemkové reformy a zklamání lidu

Ani reakční strany fašistické, až na stranu agrární, neodvážily se hlasovat proti pozemkové reformě. Ale v praxi všechny tyto strany provádění pozemkové reformy sabotovaly. Sabotáž prováděli i vládní úředníci a místní úřady. K vyvlastnění velkostatkářské půdy mohlo dojít až po provedení speciální inventury příslušného velkostatku. Administrativa Ústavu pozemkové reformy byla v rukou byrokracie, která úmyslně pracovala liknavě a pomalu.

Vlevo: Dříve lidé porobení pracovali pod knutou dozorců ... — Vpravo: ... Nyní však hlas svobodných ozývají se na širých láněch ... Rozdělení španělské půdy za vlády monarchie

1934

En el Poder los que han organizado la sangrienta guerra civil que llena de luto y sangre nuestro país. Jornadas agotadoras y salarios de hambre, impuestos por la silueta sangrienta que muestra la foto.

Un grito de liberación recorre el campo. Al calor de la guerra civil ha surgido el decreto de 7 de octubre. En los rostros de los campesinos liberados, la alegría de quien tiene tierras y armas para defenderlas.

1936

PANĚLSKU

2% půdy

2%

2%

ONU PŮDU !

7 de Octubre:
UNA NUEVA ERA
EN EL CAMPO

TRABAJO
ETAN
DOS
QUE
ER

Ministerio de agricultura

7. října počiná nová éra na polích...

Vlevo: Obohacení jejich bude tak
sníženo, jako mzda, kterou vyplácejí
dělníkům.

Sklizeň úrody bude radostí pro zázemí i bojující vojiny.

Odpovědnost za tento stav měla i vláda. V prvním období španělské republiky byla to vláda buržoasně-koaliční, která podporovala nerozhodnou politiku, při které nebylo rázně zakročeno ani proti velkostatkářům, ani proti sabotérům zákona o pozemkové reformě. Vládní práce byly ve skutečnosti ovlivňovány buržoasní radikální stranou, která před vzrůstající silou dělnictva a rolnictva zachovávala kolísající postavení ke všem nutným reformám hospodářským a politickým. To vše způsobilo, že španělský lid a především lid zemědělský, byl republikou silně zklamán.

Fašistická reakce vrací půdu velkostatkářům

Tohoto zklamání lidu využily fašistické reakční strany. Před novými volbami v listopadu 1933 zahájily širokou demagogickou kampaň. Za příčinu bídy označily republikánské strany, marxisty a židy. Touto demagogií dostali se fašisté k moci. Získali v novém parlamentě většinu. Nová fašistická vláda zahájila pak okamžitě protizemědělskou politiku ve prospěch velkostatkářů.

Především provádění pozemkové reformy bylo ještě více ztíženo a téměř zastaveno. V četných případech byla vyvlastněná půda vrácena velkostatkářům, biskupům a klášterům. Církvi byla vyplacena náhrada 300 milionů peset, šlechtickým velkostatkářům pak náhrada 500 milionů peset.

Minimální mzdy zemědělských dělníků byly zrušeny. Také jiná sociální opatření byla odvolána. Když zemědělníci se bránili tomuto novému vykořisťování stávkami, tu v červnu 1934 byly tyto stávky krvavě potlačeny. V březnu 1935 byl vydán nový dekret o pachtovních poměrech, který velkostatkářům dával právo vypovídat zemědělce pachtýře z půdy. V prvních dvou měsících platnosti tohoto dekretu bylo vyhnáno z obdělávané již půdy pod různými záminkami na 80.000 zemědělských rodin. A jako vrchol tohoto tažení připravila agrární a klerikální reakce nový zákon o pozemkové reformě. Starý zákon z r. 1932 byl zrušen. Nový zákon odvolal úplné umísťování zemědělských rodin na velkostatkářské půdě, zmírnil možnosti vyvlastňování a zvýšil náhradu vyplácenou velkostatkářům.

Tak si počínala vůči zemědělskému lidu španělská fašistická reakce, vedená největší fašistickou stranou, klerikální organizací CEDOU, které stál v čele známý Gil Robles.

Zemědělský lid se soustřeďuje kolem Lidové fronty

Zemědělský lid po trpkých a krvavých zkušenostech poznal svého skutečného nepřítele a proto, když došlo k utvoření Lidové fronty, a když Lidová fronta předkládá lidu i svůj zemědělský program, tu většina pracujících zemědělců a zemědělských dělníků jde s Lidovou frontou. Proto také únorové volby 1936 končí naprostým vítězstvím pracujícího lidu Španělska. Fašistické strany jsou poraženy. Je utvořena nová vláda, která, opírajíc se o sjednocený lid, plní dané slovo.

Hned v prvé schůzi poslanecké sněmovny je fašistický zákon o pozemkové reformě zrušen a starý zákon z r. 1932 opět odhlasován. Jsou znovu stanoveny minimální mzdy zemědělských dělníků. Je také vydán dekret, který umožňuje rychlé obsazení velkostatkářské půdy z důvodů „sociální užitečnosti“. Pracujícím zemědělcům byly povoleny také rozsáhlé zemědělské úvěry.

Nic neukazuje jasněji charakter monarchie, charakter prvního období republiky, fašistické reakce a vlády Lidové fronty, jako právě jejich stanovisko a provádění pozemkové reformy. Za 24 let ve staré bourbonské monarchii bylo od r. 1907 do r. 1931 rozděleno mezi zemědělce pouze 30.000 ha velkostatkářské půdy. V prvním období španělské republiky bylo v letech 1931 až 1933 přes všechnu sabotáž rozděleno 270.000 ha velkostatkářské půdy. Za fašistické reakce od r. 1933 do února 1936 bylo rozděleno pouze 164.000 ha, při čemž byla šlechticům a církvim vyplacena náhrada 800 milionů peset. Za vlády Lidové fronty bylo

pak za krátkou dobu osmi měsíců od února do října 1936 rozděleno 1.432.000 ha velkostatkářské půdy. Právě tak je vidět pravou tvář vlády fašistické a vlády Lidové fronty na výši vyplacených zemědělských úvěrů. Za 2½ roku poskytla fašistická vláda zemědělcům 29.8 milionu peset, vláda Lidové fronty vyplatila však za dobu osmi měsíců na zemědělských úvěrech 70 milionů Kč.

95% velkostatkářů účastno na vojenském povstání

Není divu, že téměř všichni velkostatkáři organizovali, ať už přímo anebo nepřímo, povstání proti vládě Lidové fronty. Viděli, že tato vláda je rozhodnuta provádět pozemkovou reformu mnohem rychleji a radikálněji, než jak se dělo dosud. A zločinnost i velezrada velkostatkářských pánů šla tak daleko, že pro zajištění úspěchu vojenského povstání proti legální vládě se spojili i se zahraničními mocnostmi, s fašistickou Itálií a s fašistickým Německem. Spikleneckí generálové, kteří proti jasnému znění všech zákonů zneužili ozbrojené státní moci proti zákonitě vládě a proti lidu, byli vykonavatelé vůle a zájmů finančníků, šlecht, velkostatkářů a církevní hierarchie.

Avšak lid a také lid zemědělský, který ve vládě Lidové fronty viděl právem svého zastánce, vystoupil na obranu své vlády a na obranu republiky. Velkým hrdinstvím a jednotnou silou bylo vojenské povstání na polovině Španělska potlačeno. A všichni finančníci i velkostatkáři zmateně prchali z těch provincií, kde lid zvítězil. Velkostatkáři vyvolali válku proti lidu, prohráli ji a zachránili se zbabělým útekem za hranice. Tak se stalo, že na 95% velkostatkářů uteklo do ciziny.

Agrární velmožové postaveni před soud

Republikánská legální vláda vyzvala ty, kdož proti ní povstali a utekli, aby se dostavili před řádné soudy a odpovídali se ze zločinů a velezrad, které spáchali. Nikdo se z pánů velkostatkářů nedostavil. Republikánské soudy vynesly však, a to plným právem, rozsudek bez jejich přítomnosti. A ten zněl: protože jde o spáchání těžkého zločinu, jsou všichni ti, kdož na vojenském povstání byli účastni, ať přímo nebo nepřímo, potrestáni tím, že všechna jejich majetek je zabaven bez náhrady.

Půda a celé usedlosti i s budovami a nářadím byly tedy spikleneckým velkostatkářům zabaveny. A jestliže byly čestné výjimky, že majitelé latifundií nebyli na vojenském povstání účastni, tu jejich půda byla vyvlastněna proti náhradě. Ale všechna velkostatkářská půda byla dána lidu.

Vládní dekret ze dne 7. října

Půda byla dána pracujícím zemědělcům a zemědělským dělníkům na základě vládního nařízení ze dne 7. října 1936, vydaného za ministrování komunistického poslance Uribe.

Vládní nařízení praví, že půda je zemědělcům a zemědělským dělníkům dána do „věčného užívání“. Toto věčné užívání přechází dědictvím na potomky. Zemědělskému lidu je dáno plné právo svobodně se rozhodnout, zda půdu chce obdělávat individuálně nebo kolektivně. Rozhodující většina se rozhodla pro obdělávání půdy individuálně. Věčné užívání je mnohem víc než soukromé vlastnictví. O soukromé vlastnictví může být zemědělec s pomocí všelijakých spekulantů před soudem připraven. O tom mluví řada trpkých zkušeností. O věčné užívání nemůže však španělského zemědělce nikdo připravit. Věčné užívání je právnícké vyjádření naprosto správné zásady, že půda patří tomu, kdo na ní pracuje. Dokud španělský zemědělec nebo jeho synové a dcery budou půdu obdělávat, do té doby má také věčné právo na užívání této půdy a samozřejmě, že i právo na plody své práce. Zásada věčného užívání vylučuje nemravné poměry, ve kterých bohatci půdu sice mají, avšak nikdy zemědělské nářadí neměli v ruce, neboť půdu pronajímají do pachtu a sami sedí ve správních radách bank a továren. To ve Španělsku není možné.

Dva Češi, dva Poláci a ošetřovatelka — děvče z Filipín — ve Slovanském koutku sálu 16. nemocnice Federica Montseny v Murcii. x autor dopisu Jaroslav Hošek (Zlín).

Tento dopis došel z Murcie:

Murcia, červen 1937.

Přátelé — spolubojovníci!

Dostali jsme do rukou Váš časopis „Španělsko“. Líbí se nám i Španělům. Hlavně však oceňujeme velkou pomoc, kterou jeho vydáváním Španělsku přinášíte. Toužíme, aby se stal časopisem všeho lidu Československa a věříme, že se jim stane!

To nám říkáte, abychom Vám ve Vaší odpovědné práci přispěli. Napíšeme Vám kamarádi, kteří se bijí na frontách. Posíláme Vám pár řádků a dvě foto i my, kteří jsme dočasně na přechodných stanicích — Vaši kamarádi z vojenských nemocnic. Z míst, kde naši lékaři za účinného přispění lékařského a ošetřovatelského personálu dávají nás — rozbité dohromady a z polomrtvých dělají — živé, bojeschopné bojovníky.

S protifašistickým pozdravem zranění bojovníci z hospitálu Federica Montseny sala 16 v Murcii.

Sala 16 — hospitálu (Federica Montseny) v Murcii.

Stojí za to všimnout si, jak vypadá život ve španělských vojenských nemocnicích. O životě v poli se toho ví u nás v ČSR poměrně dost. Méně se toho ví o místech, kam jsou dopravováni ti, kdož byli na frontě raněni.

A protože ani nejživější představa nemůže poskytnout obraz dnešních španělských nemocnic, chceme čtenářům časopisu „Španělsko“ popsat trochu toto prostředí a život v nemocničním sále.

Já sám, který píši tyto řádky, prošel jsem ode dne svého zranění pěti vojenskými „hospitály“.

A nikde jsem se vůbec necítil jako v nemocnici. Spíše jako v kasárnách týden po všeobecném světovém odzbrojení, ve kterých vládne svěží, radostná nálada.

Po všem, co bylo řečeno, pojďte s námi se podívat do našeho sálu. Zůstaňte tu s námi den, poznejte, kdo jsou a jak tu žijí ti, co tu jsou, a zažijete tolik štěstí, odnesete si tolik překrásných hodnot kamarádství, lidství, jaké jste, tuším, dosud nepoznali.

Naše „sala“ číslo 16 je největší místnost v budově bývalé university. Je to dlouhý, poměrně úzký pokoj s 52 lůžky, položený ve směru od severu k jihu. Dvacet šest oken. Všechny s dřevěnými okenicemi. Viděl jsem je ve všech nemocnicích. V Madridě byly večer zavírány jako opatření před leteckým náletem. Zde jsou po celou noc dokořán. Jen před polednem či po poledni je ošetřovatelský personál přivře, podle toho s které strany sálá zdejší žhavé slunce.

Také časné ráno, když ještě kamarádi dřímou nebo spí a slunce by je probouzelo. Snad proto je na východní straně jen osm oken, zatím co ostatní jsou na západ. A tož pohledme v tuto jítinu chvíli do sálu 16. Většina kamarádů ještě spí. Dvě dlouhé, vyrovnané řady bílých postelí. Na padesát šedivých příkrývek kryje těla zraněných bojovníků. Jen sem tam někdo spí pouze pod bílým prostěradlem. Dlouhý, úzký obdélník, vysazený z dlaždiček téže barvy jako deky do bílé lesknoucí se plochy podlahy sálu, prostírá se jako pestrý koberec středem sálu. Na každém stolek kytice květín, po většině růží. Na mém kytička lučních květů, kopretin, vlčího máku. Přinesla mi ji soudružka Wiesnerová, žena našeho českého lékaře, když viděla, že se mi její podobná kytice, kterou si den předtím přinesla, tolik líbila.

My čeští a slovenští hoši ležíme tu u dveří, nedaleko nás Poláci, Srbové, Slovinci a j. Nad námi a nad zrcadlem je ještě několik hvězdiček — zbylých tu z výzdoby sálu v den 1. a 2. května. Druhého května byl náš hospitál totiž křtěn. Byl pojmenován po Federice Montseny, která tehdy ještě byla ministrem zdravotnictví (za anarchisty). Tato svěží a sympatická žena, upřímná protifašistka, byla slavnosti osobně přítomna.

Na protější straně sálu pod státní vlajkou republiky obrovský obraz dona Manuela Azani.

A mezi tím my, protifašisté nejméně dvanácti národností. Někteří vstanou dávno před sedmou. Vysoký, starý Ital vstane už o čtvrté a jde do zahrady. Je raněn do ruky. Vidím, že se mu ode dne ke dni lepší. Bolesti přes to trvají. Po něm první vstávají „responzábl“ sálu Francouz, dále politkom nemocnice Daniel Rivas — Kubánc a mladý španělský soudruh, který jde obstarat čerstvé noviny, rozumí se španělské, „El Liberal“, „Nuestra lucha“. Někde nablízku je murcijská katedrála. Skoro současně, když na ni hodiny odbíjejí sedmou, zazní na verandě naší nemocnice zvon „toka la kampana“ — znamení k snídani. Většina kamarádů vstane, umyje se a jde na kávu do jídelny. Těm, kdož zůstanou ležet, přinesou španělské sestry snídani k lůžku. Stejně je tomu v poledne a večer. Potom tytéž ženy a děvčata spolu s ošetřovatelkou našeho

V NEMOCNICI

sálu Rášel ustelou postele, utrou mramor stolků, vymění květiny, opláchnou podlahu sálu, takže se po chvíli vše leskne, až radost pohledět.

Zatím co inteligentní a čiperná Dominika, švitořivá Rafaela, pomalá Franciska a chytrá Chosefina dělají tento pořádek — Češi denně zpívají. Náš československý koutek je celé dny samý zpěv. Není lidové písničky, kterou bychom nezpívali. Mimo ty zpíváme dělnické a také melodické tramské.

Když je to moc pěkné (!) a to je (bez chvály!!) často, přijdou či přišourají se k nám do kouta kamarádi z celého sálu a poslouchají, pobrukují či zpívají spolu s námi. Přijdou Poláci, Slovinci Nikola, Španělé, Němci a jedna z prvních ovšem — Rášel.

Tehdy vystřídáme „Vojáka, který stojí na vartě“ nebo „Andulku šafařovu“, „Partyzánem“, „Rudou armádou“ či pochodem „Veselých dětí“, a to zpívají všichni. A do toho na všeobecnou žádost zase některou českou či slovenskou, která se kamarádům tolik líbí. Nebo „Polské děvče“ (zajímavé, Poláci zpívají „Pražské děvče“). Tuto písničku o „děvčeti, které bylo nejkrásnější z celého předměstí, jenomže — nelíbalo“ zpívají Němci — německy, Poláci — polsky, my češky. Nu a mezitím se velmi často ozývá skotacívá melodie staré vojenské písničky, ve které se rouháme všem zdejšími „autoritám“, Rášel, medikům (doktorům), kulturní komisi, vrchní sestře Margaretě. Chytrá černá očka Rášel září, marně se pokouší o „hrůzostrašný“ káravý pohled, když sálem zní:

„... Rášel to je naše máma,
ta nás krmit erteplama.“

Přes to, že sedí na kraji kamarádova lůžka, založí po svém zvyku své útlé ruce v bok a pokyvuje hlavou, jako by říkala: Vy neřádi, že vám dám jednou ty „erteple“ uvařit. Jako byste neměli dvakrát denně, někdy i dvojitý maso, vejce, kompot, mléko, rýži, luštěniny, ovoce. „... Ryjeme“ ovšem také do nás samých. Hle, jeden verš, který jsme přišli na našeho pilota Rudu Johna:

„Pilota nemáme v sále,
zmiznul se nám nenadále,
čeká venku ve výklenku
na tu svou Magdalenku.“

Přišla visita. Šéflékař doktor-kamarád Langr se svými pomocnicemi. Ještě před dvěma dny chodil náš Wiesner. Týž, na kterého reakce u nás před nedávnem tolik útočila pro jeho otevřené stanovisko a kterému jsme my tolik vděční. Výborný kamarád, rovnocenný druh a člen našeho kolektivu. Odešel na frontu, spolu se svou hrdinnou družkou Elou. Jeli k našemu čl. lazaretu „Jana Amosa Komenského“. Odcházel jakž takž uspokojen, poněvadž i ti nejtěžší pacienti, „i s Jarinem“ jsou už na nohou“. Ještě z ulice na nás otočil svou kulatou usměvavou tvář a zavolal do oken druhého poschodí: „Tak hoši, nezapomeňte, po válce o třech hodinách ve Figueras.“ To tam máme mít na návrh Čeňka Smrkovského schůzku... Jako před těmi dvěma dny a denně po sedm či osm týdnů, co jsem zde, provázím lékaře na jejich obchůzce sálem. Většina kamarádů běhá. Zastavím se u nejtěžších případů. Vlastně u těch, které jimi byly. Vzpomínám:

Dr. Karel Holubec

Dopis z čl. lazaretu J. A. Komenského

Ještě první týden v červnu jsme neměli práce, tak celý měsíc byl věnován instalaci nemocnice. Na místo nynějšího působení přijeli jsme 11./IV. Poněvadž byla tendence vybudovat větší nemocniční celky, jsme sloučeny se skupinou španělskou a podle potřeby i anglickou, abychom vybudovali větší špitál. 22./V. přijel náš materiál, konstatována ztráta 5 beden, z nich želíme nejvíce bedny s chirurgickými potřebami a s Rtg-transformátorem. Rozsáhla a pěkná budova bývalého kláštera má být nemocnicí, adaptace vyžaduje ovšem velké práce při nedostatku kvalifikovaných dělníků. Přičiňujeme se všichni a pomáháme radou i činem. Soudruh Elik navrhl řadu pěkných věcí v zařízení šaten i v jiném a jde se Šlinkem vpřed, rovněž s Bulatím radíme, pobízíme; jmenování soudruzi jsou za nedlouho v Madridě jako doma a v přebraných obchodech dovedli ještě sehnati řadu skvostných věcí, jako linolea, osvětlovacích těles, lékařských nástrojů a pod. 9./VI. je zařízena pěkná nemocnice s rozřídovnou, přípravnou, velkým sálem se vším příslušenstvím a místností pro sterilizaci, Rtg, sádrovnou a dvěma velkými pokoji pro raněné, zatím do druhých pokojů se rychle obstarávají lůžka. Čas až do této doby byl vyplněn seznamovacími návštěvami u různých vojenských úřadů, úpravou bytů, hodinami španělštiny, návštěvou české protiletecké baterie v Madridě (28./V.). Nástěnný časopis bystře vede s. Laufer. Zalbil se do té míry vojenským sanitním činitelům, že byl s. Laufer vyžádán k důležitým organizačně-propagačním pracím do Albacety. Navštívil nás od té doby jednou. 24./VI. přichází k nám sestra Matylda Jankovičová, na Slovensku narozená, od dětství žijící v Americe. Mluví slovensky, přijela s americkou skupinou, která má sester nadbytek a hlásila se k nám sama. 10./VI. nastaly naše slavné dny. Pro značné srážky na frontě první ranění, fašisté i naši. Byli jsme připraveni, pracujeme na dvou stolech. Větší operace, jedna skupina se mnou, poranění menší, fraktury atd. skupina druhá

Vysoký Amerikán. Když ho před dvěma měsíci přinesli, zdálo se, že nebude žít ani týden. Koule dum-dum mu vyrvávala maso nad ramenem a pod levou lopatkou. Zdálo se, že je poškozena i páteř. Dnes běhá černý, opálený jako kdysi doma v New Yorku.

Ital Braven Italico. Ležel jako Lazar téměř nehybně. Německý kulomet navrtal do jeho těla, hlavně pravé ruky, hustou řadu děr. Když ho s. Wiesner před měsícem posazoval pomocí dvou ošetřovatelek do lenošky, byl to hotový porod. A dnes? Před týdnem se „Italico“ zvedla a pomocí maloučké svého kamaráda Garia Giovani, raněného do nohou, prošel sálem. Vypadal jako by se měl rozsypat. Dnes chodí už zcela pěkně sám a dokonce už i do kina a do kavárny.

Případy dvou Španělů: „Mucho bueno“ (mucho bueno = moc dobře) a „Madrid“. Prvého léčí náš specialista hlavy, kamarád dr. Angeluhev. Španělský kamarád je mladý, 19letý rolnický hoch Euselio Garcia. Ležel už také na čtvrtý měsíc. Nemohl pohnout hlavou. Poslední měsíc den co den se usmívá na svého lékaře a jeho asistentku naši doktorku Anku a vítá je svým obvyklým: „Mucho bueno“! Nejdříve posunoval židli před sebou, pak se opíral o hůl a teď už veselé běhá bez opory. Druhý Španěl měl průstřel plic. Zdálo se, že našeho Epitario Tarrancona ztratíme. Tak smutné, bezvratné měl oči a těžký dech. Strašně kašlal. Uzavřel jsem s ním sázku, kdo budeme víc jíst. O nic, vlastně o zdraví. Když viděl, že nejím, volal na mne přes celý sál: „Halo, Praga, aki Madrid, te nekomeer jo te veo“ (... ty nejíš, já tě vidím). Ptal jsem se sám sebe, není-li to ironie, že s ním uzavírám sázku. Nezní-li mu to jako výsměch. A hle, dnes „Madrid“ běhá sálem a po nemocnici jedna radost. Platí za nejvselejšího pacienta. Měl-li jsem před čtrnácti dny obavy, že se tato „kosta a kůže“ rozsype, dnes jich nemám. Zůstane nám. Jen se obávám, že půjde na frontu spíše než já... Po vitě je oběd. Jeden druhému přeje nejlepší porce a nejlepší jídla. Odpoledne je sál skoro prázdný. Po poledním spánku se rozejdou všichni do města či do okolí. Na postelích zůstanou z padesáti lidí nanejvýš dva — tři. Hraje-li dole vojenská hudba (na nádvoří nemocnice! — to jistě nikde v ostatní Evropě není!), uspořádá-li naše kulturní komise večer v zahradě či „flamingo“ zpěvy v kantině, snesou kamarádi i tyto tři a v sále nezůstane nikdo.

Vítáme s úsměvy a zájmem nové kamarády. „Která fronta?“ ptáváme se. „Jaká národnost?“ A loučíme se se závisí s těmi, kdo odcházejí. Všichni musejí bezpodmínečně na rekonvalescenci. Jdou neradi. Táhnou to nahoru na fronty za kamarády. Zejména teď v tak vážných chvílích.

Poručík Polák Mass odešel včera k jízdě. Ruda — „náš pilot“ dnes, k letectvu. Oba máte na příloženém obrázku. Oba zářili štěstím, zdraví všechny čtenáře „Španělska“. Připojuji se, vždyť „Praha“ se už také zvedla. Chodím už jen o jedné berlí a těším se na návrat do naší čl. kulometné roty „Jana Žižky z Trocnova“, na účast v rozhodujících a vítězných bojích.

Váš

Jaroslav Hošek.

Vlevo: Kongres protifašistických studentů v Barceloně.

Dole: Madridská mládež, členové předvojenské výchovy „Alerta“ (Pozor!).

Juventud Socialista Unificada (JSU), Sjednocená mládež socialistická a komunistická, vykonala velkou práci s vojenského hlediska. Ku příkladu jen madridská organizace má ze svých 40.000 členů 30.000 na frontě. Všechny bataliony mládeže se zúčastnily nejtěžších bojů na madridské frontě v Carabanchelu, v Casa de Campo a v univerzitní čtvrti. Mnozí bojovníci těchto batalionů jsou ještě chlapci 16- a 17letí. A jsou nejenom řadovými vojáky, nýbrž i veliteli. Tak na příklad batalion „Andres y Manso“ má speciální skupinu protitankistů, které velí 17letý poručík. Také batalion „Mladá Garda“ má svého velitele — antitankistu, dvacetiletého kapitána Zamoru. JSU má také řadu vlastních vojenských škol. Vychovává však své členy nejenom ve vojenské technice, nýbrž stará se i o jejich politický život. Proto u každé okresní organizace mládeže v Madridu byly vytvořeny tak zvané „comités de frente“, frontovní výbory, které se starají o své členy na frontě, o jejich politický život, o úroveň politických komisařů atd. Vedle těchto komitů jsou organizovány „hogar de milicianos“, vojenské útulky, které pracují v dohodě s Generálním komisiátem války a s místním vojenským velitelstvím.

Velký význam mají organizace JSU u jednotlivých batalionů mládeže. Tyto organizace jsou politickým nervem, pomáhají vojenskému i politickému velení batalionu, posilují vědomí disciplíny atd. Rozsah práce JSU ukazují tato data. Jen madridská organizace Sjednocené mládeže má na madridských frontách 267 organizací, vydává 59 časopisů, 12 informačních buletínů, zorganizovala 48 vojenských útulků a dala lidové armádě na 300 důstojníků a více než 300 politických komisařů. Tím však práce JSU není vyčerpána. Organizace Sjednocené mládeže přispěly velmi aktivně při organizování opevňovacích batalionů. Organizace mládeže byly také první, které žádaly, aby tyto bataliony byly militarisovány a podřízeny vojenskému velení jako ostatní milicionáři. V zázemí, hlavně v továrnách válečného průmyslu, byly z iniciativy JSU utvořeny úderní oddíly, které organizují vystupňování válečné výroby, opravují továrny zničené bombardováním a pod. Začátkem roku 1937 došlo pak k organizování předvojenské výchovy mládeže ve stáří 14 až 20 let. Byla vytvořena zvláštní organizace „Alerta“ (Pozor!), kde společně pracují všechny protifašistické organizace mládeže.

(Pokračování ze strany 5.)

JUC. Jos. Fišera:

Mládež ČSR pomáhá španělské demokracii a sobě

Mladí na pomoc Španělsku se sdružují. — Komise mládeže při Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku,

kteří má 26 organizací všech směrů: křesťanských, humanitních, odborových, studentských, kulturních a j. Na řadě projevů organizací šířila se pravda o Španělsku, pomáhalo se materiálem. Byl sebrán obnos na vagon cukru evakuovaným španělským ženám a dětem, sebraly se větší obnosy při veřejných sbírkách, kdy sbírali dům od domu krojovaní členové sokolstva, skautů, střelců, hasičů, často i spolu s bezpečnostními orgány. Mládež byla všude hybnou pakou všech akcí.

Hnutí mladých na pomoc mladým Španělska v ČSR

je součástí velikého proudu pomoci, která byla soustředěna na I. konferenci světové mládeže, svolané na pomoc mládeži španělské do Paříže v prosinci r. 1936. Tam všichni delegáti mnoha zemí a různých organizací rozhodli se pro stranu, kde je právo a kde lze vidět jediné mladou naději nového Španělska. Odtud byla poslána do Španělska dvanáctičlenná mezinárodní delegace mládeže, v níž měli také účast Čechoslováci.

Veliký krok kupředu — Paříž, 26. června 1937

Na konferenci tohoto dne bylo usneseno nespokojit se se sympatiemi, ale mnohonásobit akci morální a materiální pomoci. Případné provolání, vydané ve všech jazycích účastnických zemí a národů, je velikým historickým dokumentem a mezníkem v dějinách mládeže vůbec.

Jeho znění: *Mladí, pomozte Španělsku!*

26. června se konala v Paříži širší schůze mezinárodní komise mládeže pro republikánské Španělsko, již se mimo jiných zúčastnily:

Internacionála komunistické mládeže,
Internacionála socialistické mládeže,
Internacionála socialistických studentů,
Světové souročenství mládeže
a delegáti organizací mládeže z

Belgie	Československa	Španělska
Dánska	Francie	U. S. A.
Švédsko	Holandska	Velké Británie

Konstatujíc neúspěch neintervenní politiky, mezinárodní komise žádá:

1. Okamžité svolání Rady Společnosti národů za účelem všech opatření nutných, jež jsou naznačeny pro podobný případ (napadení člena S. N.).
2. Okamžité zrušení blokády proti legální vládě, již si zvolil španělský lid ve svobodných volbách.
3. Obnovení svobodného obchodu pro legitimní španělskou vládu.

4. Okamžité odvolání německého a italského loďstva ze Středozemního moře, kde by jejich přítomnost mohla vyvolat nejtěžší mezinárodní komplikace.

5. Opatření pro okamžité odvolání vojenských jednotek cizích mocností ze Španělska.

6. Pomoc všech evropských a amerických vlád při evakuaci civilního obyvatelstva ze Španělska, především žen a dětí a ochranu všech lodí, provádějící tuto evakuaci. Válečnou politikou fašistických států Evropa byla přivedena před dalekosáhlá rozhodnutí.

Mládež Evropy a mládež celého světa touží po míru. Toužíme po něm tím spíše, poněvadž jde o náš vlastní život a o naši vlastní budoucnost.

Proto se obracíme na všechny vlády a na Společnost národů s výzvou:

Jedněte! Ještě je čas zabránit nejhoršímu! Jedněte, ale jedněte rychle!

Voláme mládež celého světa, všechnu mládež bez rozdílu, aby se s nadšením zúčastnila po celém světě

Mezinárodního dne solidarity mládeže

18. července 1937.

Aby se zúčastnila Mezinárodního týdne propagandy pro Španělsko od 18.—25. července, který přednáškami, výstavami atd. ukáže pravdu o Španělsku.

Mezinár. komise mládeže pro republ. Španělsko.

Odezva u nás

Mimo rozvinutí dosavadních akcí byl to především projev pražské mládeže na Slovanském ostrově, kde před 2.000 lidmi předseda výboru kap. Em. V. Voska prohlásil: „Jména těch, kteří padli a chránili nás, musí být vyryta zlatým písmem na jejich bydlíště s dodatkem: Zasloužili se o demokracii.“ Ve zprávě členů delegace slyšeli jsme: Sekretář a ideový vůdce statistické organizace sjednocené socialistické mládeže Santiago Carillo vzkazuje všem mladým antifašistům ČSR: „Chcete-li jít k lepšímu životu, pak musíte tvořit jednotu, jednotu a zase jednotu všech mladých proti fašismu!“ (delegát Barša).

Uměli bychom hájit Prahu a dát všechno, byla-li by v budoucnu ohrožena těmi, kteří napadli Madrid, jenž nejenže se dovede úžasné bránit, ale zároveň buduje (v Madridě se staví nové domy místo bombardováním zničených). Chceme nejen Prahu bránit, ale v krásné domovině udělat život skutečně příjemný.

„Mohu ujistit delegáty a přítomné, že vzkaz mladých Španělska vyplníme, a tím zachráníme také sami sebe — budeme společně pomáhat bez boje a k tomu k dalšímu vytvoříme především jednotu, jednotu a zase jednotu!“ Tak ukončil manifestační projev předsedající zástupce komise mládeže při Výboru pro pomoc demokratickému Španělsku, a to zavazuje.

Telefonista, člen studentského oddílu na madridské frontě.

Delegáti něm. soc. dem. organizace mládeže v ČSR s předsedou Karlem Kernem návštěvou ve Španělsku.

JAK BOJUJÍ

ŠPANĚLSKÉ ŽENY

„Muži na frontě, ženy v zázemí“ — takové bylo heslo všech organizací lidové fronty, které v říjnových dnech mobilisovaly všechny lid k boji proti fašismu a především k obraně Madridu.

Španělské ženy byly ovšem účastny protifašistického boje již od samého začátku. Pracovaly v nemocnicích, v továrnách, v Rudé pomoci, organizovaly dětské útulky a lidové jídelny pro první uprchlíky z vesnic, obsazených fašisty.

„Národní výbor žen proti válce a fašismu“ soustředil síly protifašistických organizací žen. A madridská organizace tohoto „Národního výboru“ společně se ženskými komisemi JSU (organizace sjednocené mládeže socialistické a komunistické) vykonaly v prvních dnech listopadu práci nedocenitelnou. Na dvorech a schodištích domů, na tržišti, v ulicích — mobilisovaly členky těchto organizací ženy k obraně Madridu. A tehdy byla také dána „Národním výborem žen proti válce a fašismu“ iniciativa k vytvoření ženského batalionu. Již dříve bylo možno viděti na frontě milicionářky. Konaly obětavě službu nejen v polních nemocnicích, obstarávaly nejen zásobování milicionářů v nejpřednějších liniích, nýbrž účastnily se aktivně i boje s puškou v ruce. Byly i ženy, které byly členkami oddílů „dynamitoros“. To však byly pouze jednotlivé případy žen činných na frontě.

Pasionaria mluví k milicionářům jako čestný velitel 5. pluku.

Teprve v listopadu, ve dnech největšího nebezpečí pro Madrid, byl organizován celý ženský batalion. Ženy, které pracovaly v továrnách, ve vojenských dílnách dožadovaly se i vojenských instrukcí. Z těchto míst vyšly první roty ženského batalionu, který byl nazván „Lina Odena“, na památku členky JSU, která jako milicionářka padla již v druhém měsíci občanské války v bojích na obranu vlasti.

Ale stejně hrdinně a obětavě bojují španělské ženy i v zázemí. Konají i nejtěžší práce v továrnách po boku mužů, šijí pytle pro stavbu dalších madridských barikád, perou a šijí prádlo pro vojáky. A tvoří dnes výhradně personál nového oddělení intendantní služby. Jsou to prádelny a správárny prádla i obuvi pro všechny milicionáře celé madridské fronty.

Jaký je to pokrok proti prvním dnům, kdy vše muselo být improvizováno. Neboť v červencových dnech bylo nutno organizovat od počátku nejen bojovné oddíly, nýbrž i službu sanitní, intendantní atd. A tak jako dělníci nadšeně a spontánně utvořili první oddíly lidové milice, tak i ženy obětavou iniciativní prací nahrazovaly do značné míry velké nedostatky tehdejší „vojenské intendantce“. Dům od domu byly tehdy mobilisovány ženy, aby v provisorně zařízených dílnách šily a spravovaly prádlo, vařily pro milicionáře atd.

Dnes je tato práce centralisována. V nové zařízené intendantní budově pracují ženy na tři směny. Je zde vypráno denně na šest tisíc kusů prádla. Jsou zde moderně zařízené prádelny, sušárny, žehlírny i správárny. Na tři sta párů obuvi je denně opraveno. Celá madridská fronta je odtud zásobena. A počítá se i s rozšířením dílen, aby mohla zde být soustředěna práce pro všechny fronty centrálního sektoru.

A všechnu tuto práci vykonávají ženy. Ve veliké většině ženy, které mají muže nebo syny na frontě. Bojují jako oni. Pracují za všech podmínek, nepřetržitě, přes výbuchy bomb a šrapnelů. Na ně nevztahuje se nařízení o povinné evakuaci civilního obyvatelstva Madridu. Jejich práce je potřebná a nutná pro válku. Jsou členkami nové lidové armády.

Vlevo: Praporečnice ženského batalionu „Lina Odena“.

Ženy organisují jídelny a útulky pro evakuované děti.

Ženy zastávají muže v továrnách.

Ženy madridské továrny Gal oviči (počátek bat. „Lina Odena“).

Vpravo: Madridské milicionářky — odchod na frontu.

ŠPANĚLSKÉ ŽNĚ — SVATĚ ŽNĚ

„Žně roku 1937 po prvé v dějinách španělského lidu neznamenají hory zlata pro kaziky a spekulanty, nýbrž chléb pro všechny, kteří bojují proti fašismu. Letošní žně jsou proto svaté žně.“
(Mundo Obrero, Madrid.)

Komu vypadla puška z ruky, ten sáhne po srp.

Tlumeně vnika šumění prastarých korkovníků, piní a akátů otevřenými okny do příjemně chladné čítárny v ozdravovně A... Mezinárodních brigád. Pracovní schůzka, k níž se sešli delegáti všech jazykových skupin, blíží se svému konci. Heinrich, válečný komisař, bývalý bojovník v batalionu „Thaelmann“ na madridské frontě, formuluje právě svým zpěvavým porýnským dialektem výsledek předchozí debaty, při čemž mává číslem MUNDO OBRERO s modře zatrženým provoláním ke žním jako praporem. „Dobře, kamarádi, ukážeme tedy celé lidové armádě a španělskému lidu a celému světu, že jsme nejenom dovedli bojovat na frontě v předních liniích proti fašistům, ale že i jako ranění a rekonvalescenti jsme připraveni činit se v zázemí seč můžeme. Nepotřebujeme velkých slov, kamarádi, věc je docela prostá: komu vypadla puška z ruky, ten si vezme srp a za několik týdnů nůž na vinnou révu. Pomůžeme zemědělským dělníkům na statku A... Nezapomínejte: Francovy hordy drancují a loupí zemi. My, internationalisté, však pomáháme rolníkům při „svatých žních 1937“ a v tomto spolenectví zvítězíme!“

Miguelův pohled.

V Bodeze, ve vinném sklepe velkého kolektivního statku, kde leží 144.000 litrů loňského vína, mluvili jsme s Miguelem, důvěrníkem zemědělských dělníků. 21 let sloužil tento stařec (uprchlému) majiteli, obrovskému boháči. Dnes je Miguel správcem.

Clemens, hospodářský správce ozdravovny — několik měsíců bojoval v universitním městě před Madridem — tlumočí Miguelovi usnesení delegátů. „Všichni internationalisté, kteří se teď zotavují v zázemí, pomohou při žních. A proč ne my ranění a rekonvalescenti?“ Miguel přikyvuje, dívá se na nás dlouhým pohledem. Čteme v jeho tmavých očích vděčnost a hlubokou důvěru. Jsme na to hrdí.

V tom praví Clemens: „Ten pohled znám — od Madridu. Ten hřeje...“

Naším polem.

Několik hodin nás provádí Miguel rozsáhlými vinicemi, olivovými háji, obilnými lány a zelinářskými zahradami. 63.000 vinných keřů slibuje v tomto roce úrodu 9.000 aurobas (jeden aurobas = 16 litrů) nasládlého, červeného vína. A od 1100 olivových stromů očekává Miguel tentokrát přes 1.000 aurobas. Také 22 ha pšenice, která zde na kamenité půdě stojí po kolena, dozrává pro zděšší poměry uspokojivě.

O nic hůře nejsou na tom hrách, rajská jablíčka, melouny, brambory, okurky, dýně, salát, cibule a paprika na polích, které ozdravovna A... dostala od kolektivního statku k používání a která jsou zavodňována 2,8 km dlouhým zařízením. Ale ať již jsou to vinice, oranžovníky, citronovníky, jabloně, hrušně, třešně, švestky nebo mandlovníky ozdravovny či statku: Miguelovy bdělé oči hledí se vzácnou láskou a pečlivostí v pravdě rajskou nádheru této požehnané země, o níž se tak krvavě bojuje.

Při rozloučení rozpřahuje stařec paže, jakoby chtěl obejmouti celou zemi a táže se nás s úsměvavou hrdostí: „Que Camaradas (tak co kamarádi), nestojí to za to pracovat a bojovat za tento kousek země? To všechno je od nynějška naše a — protože jste nám pomohli — také vaše.“

COSECHA SAGRADA DE 1937

„Svaté žně 1937“ — tak zní nadpis k tomuto plakátu-fotomontáži a pod tím: „Boj za žně je bojem proti fašismu“.

Vpravo: Žnečky statku: Benita, Marina, Patricia, Philomena. „K vůli nim zůstali ranění, kteří pomáhali při žních, až do západu slunce na poli, ovšem, když to lékař dovolil,“ píše fotograf ve svém dopise.

Vpravo: Odpočinek po práci na poli. Peter Kast je také při tom.

Dole: To je Miguel. 20. žni dostal pod střechu, jako Capataz de los jornaleros, jako předák nádeníků, pro urozeného pána. Jedenadvacáté, svaté žně roku 1937, budou pro lid.

FRANCOVO ŠPANĚLSKO

Z novinových zpráv víme toho dosti o politické a vojenské situaci Španělska, abychom mohli posoudit rozdělení sil. Přirozeně více toho víme o vládní straně než o oblasti, která je pod Francovou krutovládou. Zatím co zahraniční žurnalisté ve vládním táboře používají při svých šetřeních co největší svobody, pokud se to ovšem netýká záležitostí, které musí jako vojenské býti drženy v tajnosti; jinak legální vláda, která má právo na své straně, nemá ničeho, co by musela skrývat, mají zahraniční dopisovatelé na straně povstalců volnost pohybu silně omezenou a jsou ponejvíce odkázáni na úřední informace a zprávy fašistického tisku, nechtějí-li se dostat do takové nebezpečné situace, z níž Arthur Köstler, jak známo, unikl jen s velkou námahou.

Tendenční zprávy německých a italských zpravodajů ve Francově táboře, právě tak jako zprávy Angličanů a Američanů, přece jen ledacos prozrazují, tak že není příliš těžké získati objektivní obraz politické a hospodářské situace v táboře povstalců. A o nic jiného nesmí jíti než o objevení čisté pravdy, neboť tato je dosti silná, aby ukázala demokraticky smýšlejícím lidem, kde je jejich stanovisko.

Které to strany stojí za Francem, o které kruhy obyvatelstva se může opřít, a jaké politické a hospodářské kruhy představují?

V článku, který dne 24. července tohoto roku byl uveřejněn v listu ministerského předsedy Popolo d'Italia, tvrdí Mussolini pod nadpisem „Skutečnost a fikce“, že za Francem stojí celé „lepší“ Španělsko, že jde o generála, který ovládá 2/3 Španělska a všechny španělské kolonie a za nímž stojí z 22 milionů Španělů 14 milionů. Je záhodno konfrontovati tyto z průhledných důvodů postavené fikce Mussoliniho s realitou přítomnosti, při čemž nutno ještě poznamenati, že udané číslce zcela nesouhlasí.

Únorové volby minulého roku, přes to, že byly provedeny aparátem reakční vlády a za použití teroru, přinesly v provinciích úpíci dnes pod knoutou Franca a jeho spojenců, v hustě zalidněných zemědělských a průmyslových krajích (a jen tyto mohou pro posouzení nálady přijíti v úvahu, poněvadž se v nich mohla projevit politická vůle) vítězství stranám lidové fronty, při čemž nelze zapomínati, že anarchisté přes svobodnou účast na volbách na mnohých místech se nevzdali svých starých zásad a nezúčastnili se voleb. V Andalusii, kde bylo nejprve ve větším měřítku přikročeno k pozemkové reformě, má vláda lidové fronty v zemědělském lidu své nejvášnivější přívržence. Celý jih, provincie Malaga, Huelva a Sevilla hlasoval většinou pro levicové strany s výjimkou hornaté, málo zalidněné provincie Granada. Také na průmyslovém severu zvítězila levice. Baskičtí nacionalisté, kteří ještě ve volbách zvolili 9 poslanců proti lidové frontě, rozhodli se jak známo během událostí docela jinak. Jen tradicionalistické karlistické provincie severu jsou skutečnými opěrnými body reakce. Katolická akce Gila Roblese pozbyla vlivu a do popředí nastoupili falangisté, tato po vzoru italských a později německých fašistů organizovaná strana a requetes, karlisticko-monarchističtí Navaři.

Falanga, strana černých košil, rekrutovala se s počátku z kruhů „zlaté mládeže“, studentstva. Avšak získala také mnoho přívrženců z maloměstských středních vrstev a i mnohý třídně neuvědomělý anarchisticý dělník podlehl jejich sociální demagogii. Během občanské války dostala se úplně pod německý nacistický vliv; němečtí nacističtí funkcionáři, prý přes 300, organizují mládež zcela podle programu hakenkrajclerů. Falanga je organizována na stavovsko-syndikalistické bási, aniž se však ustavila na jednoznačném programu. Karlistické requetes jsou

přísně katolicko-monarchistické, proti každému kulturnímu a civilizačnímu pokroku, proti školám a sociálnímu zákonodárství... Jejich ideálem je středověk, velké španělské imperium pod mocným katolickým králem. Pod vlivem sociálně-demagogické taktiky falangistů byli stále více zatlačováni do pozadí. Avšak nevzdali se boje o své posice a pokračují v něm i na frontě se zbraní v ruce. V posledních dnech došlo opět k přestřelkám ve Francových oddílech v universitní čtvrti před Madridem.

20. dubna vydal Franco dekret, jímž nařizuje vytvoření jednotné strany s názvem „Falanga española tradicionalista“, který přispěl rozhodujícím způsobem k rozkladu ve fašistických řadách.

Franco jmenoval se vůdcem. Španělský Hitler byl přesvědčen, že si stvoří svou národněsocialistickou stranu. Myslel, že tímto násilným krokem odstraní protivy ve Falange, v jejichž řadách se defaitismus povážlivě rozmohl.

Dva proudy zde bojovaly proti sobě. O vedení usiloval triumvirát z přátelského kruhu Primo de Rivery, tedy z kruhů šlechtické mládeže proti syndikalistickým tendencím Hedilly, Francova důvěrníka. Obvinili Hedilla, že prý navázal spojení s anarchosyndikalistickými odbory ve vládním táboře a ze styků s trockistickou POUM (dokumenty, které byly nalezeny po květnovém povstání v Barceloně, dokázaly pravdivost tohoto tvrzení). Jak známo, byl Hedilla brzy nato zatčen a s jinými 45 falangisty postaven před soud, odsouzen k smrti, pak mu však byla udělena milost a byl vypovězen do Německa.

Ale nově založená státní strana stojí na velmi slabých nohách. Aristokratické kruhy v ní a v hlavním stanu Francově odmítají každou sociální činnost, bojují proti syndikalistickému směru, který jediný by dovedl Falange opatřiti, byť i slabou masovou základnu ve středních vrstvách obsazených oblastí. Tito aristokraté uznávají jen panskou rasu tak zv. „lepší Španělsko“, o němž mluví Mussolini, a vše jiné patří k rase otrocké, která musí býti vyléčena z bolševismu i kdyby měla vyhnouti polovina obyvatelstva. „Hloupi demokraté nechali se svesti rudou revolucí“, řekl jeden z vůdců známému americkému reportéru Knickerbockerovi. Nutno prý zakázat všechny odbory a každého odborového organizovaného odsouditi k smrti. Dělní se musí ve všem podříditi zaměstnavateli.

Sedláci musí zpět do poddanství, neboť jsou k tomu zrozeni a jsou vázáni k půdě, která musí patřiti knížeti. Školy mají býti zavřeny, stačí rozuměti rozkazům, všechno ostatní jen škodí. Náboženství musí nabýti svých starých práv, tím budou otroci správně vychováni. Musí býti obnoveny staré vládní formy, monarchii navrátna moc. Takovým tendencím jsou určité kruhy requetes přístupny, avšak nestačilo to ještě k společnému programu. S takovými hesly nelze však získati lid, jehož převážná část slyší o kulturní a sociální výstavbě valencijské vlády a odmítá Francovu jednotnou stranu přes její sociální sliby, rozšiřované rozhlasem u příležitosti výročí povstání.

Vývoj v táboře fašistů směřuje stále více k tomu, získati Anglii a provést restauraci demokratické monarchie, která by byla podporována anglickými konservativci. Gil Robles, reakcionářský vůdce katolické akce, který neměl na puči přímého podílu a dokonce s četnými jinými pravicovými politiky odešel do zahraničí, nabývá stále většího vlivu, jsa podporován některými velkokapitalistickými politiky starého kursu a byl právě z Francova příkazu poslán do Londýna, aby zde vedl jak politická, tak i finanční vyjednávání. Jednotlivé ostře proti sobě bojující proudy v státní straně se zatím navzájem potýkají a vzájemně se rozklad se nedá zatajiti.

Za tohoto politického vývoje řádil neomezený teror mezi obyvatelstvem, které je podezříváno ze sympatií k legální vládě a většinou se skládá z dělníků, rolníků a i středních vrstev. Zlostné výbuchy fašistických řečníků a novinářů prozrazují to vždy znovu a znovu, i když jinak se snaží vzbudit zdání, že Franco je milovaným vůdcem. Násilné mobilisace nedovedou vybudovati armádu spolehlivých bojovníků, stále znovu dochází k vzpourám, denně hlásí frontovní zprávy celou skupinu přeběhlíků. Dělníci v továrnách provádějí pasivní resistenci, sabotáž je na denním pořádku, neexplodující náboje a pumy nejsou vzácným zjevem a že celé oddíly na frontě střílí do vzduchu, místo aby mířily, je dostatečně známo. Partizánské a frankirské hnutí nabývá čím dále tím většího rozsahu, v rozkazech fašistického velení objevují se často zmínky, že tam a tam byl civilním obyvatelstvem vyhozen most do vzduchu, byly ostřelovány menší oddíly atd. — Finanční potíže Francovy nemohou již zdolati ani žebravé cesty Juana Marche, pokusy o půjčky ztroskotaly, neboť finanční kruhy v Londýně a v Paříži nechtějí sázeti na tak slabou kartu. Fašistickým intervencím platí se surovinami, které se ve velkém množství vyvážejí do Německa a do Itálie. Franco již není s to výdatně stravovati a platiti své vojsko. Denní žold činí půl pesety, asi Kč 1.50, zatím co vládní vojáci dostávají 10 peset, to jest 30 Kč, jak na frontě tak i v etapě (fašisté dostávají mimo frontu pouze 25 centimů). Brevným vojákům se platilo makulaturou z inflační doby německé říšské banky, krásnými pestřeými bankovkami, které bohužel již nemají žádné ceny. U mnoho Marokánců byl nalezen takový žold. Všichni zajatci stěžují si na špatné stravování, méněcenné a zanedbané ošacení vidí každý. Lze si snadno představit, že o nějakém velkém nadšení nemůže býti ani řeči. Franco se může spolehnouti jen na vojáky z cizinecké legie, na Marokánce a některé karlistické oddíly, jejichž mystický fanatismus vede k udatné bojovnosti. O spolehlivosti intervenčních vojsk lze také pochybovati po dosavadních zkušenostech u Guadalajary, Pozoblanco a na Jaramě. Zatím co na vládní straně, podle německých údajů, které pravděpodobně ještě přehánějí, bojuje jen 8% cizinců, má Francova armáda sotva třetinu Španělů, z nichž ještě velká část si musí u falangistů hrát na polní četníky a konati v neklidném zájmu posádkovou službu. Poslední zbytky nerozhodnosti v maloměstských a i měštáckých vrstvách zničila však německá a italská vojska, která vystupují jako v dobyté zemi a nejednou vyvolala i ve španělských důstojnických kruzích rozhořčení a odpor, takže muselo býti dokonce přísně zakročeno proti těmto vlasteneckým Španělům, kteří také nesouhlasí s metodami fašistického válčení. Dokonce o generálu Molovi kolují podobné pověsti a o jeho smrti se proslýchá ledacos. Jasná linie budoucí Francovy politiky, jeho výprodej španělského nerostného bohatství fašistickým intervencím, jeho monarchistické tendence, bestialní vraždy a pustošení španělské půdy žijí čím dále tím více nespokojenost v táboře povstalců. Jestliže Mussolini píše, že za Francem stojí 14 milionů Španělů, je to správné, neboť stojí za ním, aby mu v daném okamžiku vrazili nůž do zad a osvobodili se, a pod vládou, kterou si sami zvolili, pracovali na výstavbě své země. Legální vláda chce španělský lid včleniti do řad pokrokových, demokratických národů a odstraniti stáletou zaostalost. To je známo i ve Francově Španělsku a proto stojí 90% všech Španělů na straně vlády. Jen hrstka těch, kteří jsou spojení temných sil minulosti, šlechty, klerikalismu, velkostatkářů, finančního kapitálu a armády, jsou na straně Francově, a to je jako všude jen malá horní vrstva národa, ono „lepší Španělsko“ panské rasy.

Doporučujeme vám ke čtení následující velmi zajímavé publikace o dnešním Španělsku, které má na skladě každé řádné knihkupectví, zvláště „Volné myšlenky“, Praha II., Dřevná 6.

Bibliofilský tisk	Kč 20.—
Boj španělské demokracie	„ —.50
Durango	„ 1.—
Intervence ve Španělsku	„ 1.—
Portrét Garcia Lorcy od O. Kokoschky	„ 2.—
Sborník spisovatelů a umělců o Španělsku	„ 9.—
Sborník, vydání na křídovém papíru	„ 19.—
Serie 7 různých pohlednic po 1.— Kč	„ 7.—
Španělsko v boji	„ 1.—
Antonio Machado: Země Alvargonzálezova	„ 7.—
G. Winter, Don Quijote na rozcestí	„ 32.—
Frank Pitcairn, Reportér ve Španělsku	„ 10.—
César M. Arconada, Rozdělení půdy	„ 20.—
Španělsko v nás	„ 6.—
Artur Köstler, Španělsko krvácí	„ 17.—
Kurt Konrad, Španělské revoluce	„ 12.—
Jaroslav Vozka, Tragedie španělské demokracie	„ 5.—
Jef Last, V zákopech u Madridu	„ 12.—
Upton Sinclair, No pasaran	„ 10.—
Garcia Lorca, A v Kordobě umírat...	„ 12.—
Ehrenburg, Kolcov a j., Guadalajara	„ 4.—
Fr. Spielhagen, Špióni a spiklenci	„ 20.—
G. Winter, Oč jde ve Španělsku	„ 12.—
Gramofonová deska se španělskou a československou hymnou	„ 20.—
Halas-E. F. Burian, Španělský pochod	„ —.20
Der Kampf der Spanische Demokratie	„ 1.—
Abzeichen Viva la libertad en España	„ 1.—
Einheit, illustr. Magazin	„ 3.—

Její boky počaly odstávat

Švadlena se bojí svou dobrou postavu

Tato švadlena byla přirozeně znepokojena, když začala přibývat na váze. Věděla, jak je pro ni důležité, dobře se oblékati. Proto není divu, že byla okouzlena výsledkem, dosaženým pomocí Kruschen Salts. Čtete, jaká změna se s ní stala:

„Nevím, bude-li Vás zajímati, jak jsem ráda, že jsem se zbavila viditelné vrstvy tuku na bocích. Jsem švadlena a je samozřejmě nanejvýš důležité, aby mně mnou zhotovené šaty dobře padly. Jistě si můžete představit, jak mně bylo, když mě zákaznice pozorovaly, jak tloustnu. Teprve před 6 týdny jsem začala užívat Kruschen Salts a výsledek byl, že celá vrstva tuku zmizela. Moje paže i ramena zkrásněla a můj celkový stav se o mnoho zlepšil. Doporučila jsem Kruschen Salts několika svým zákaznicím, které potkal podobný osud.“

Paní L. J. Soli v Kruschen Salts obsažené pomáhají vnitřním orgánům vylučovati každodenně ony odpadové látky, které tělo obtěžují. Potom pozvolna ošklivý tuk mizí — ovšem pomalu, ale jistě.

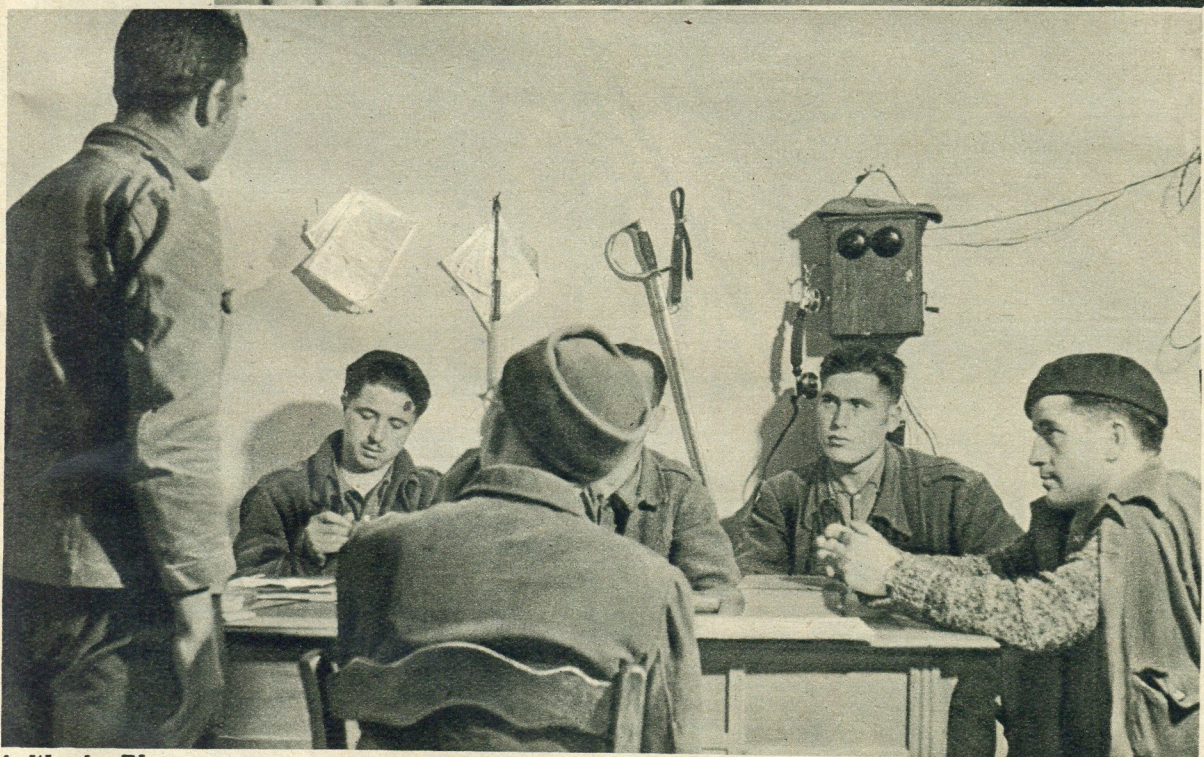
Nalepujte na dopisy naše nálepky: Bezvěrci ČSR katolickým ženám a dětem Basků! kus po Kč 1.—.

Vpravo: Napiatě sleduje početné posluchačstvo ličení před vojenským soudem španělské lidové armády

Dole: Oba soudci a tři přísedící se posadili kolem prostého stolu. Obžalovaný vypovídá. Překročil dovolenou. Tři dni vězení jsou jeho trestem.

I. W. de Rivera

Vojenský soud v Madridu

Vojenský soud prvního stupně nové španělské lidové armády. Jaké případy se zde projednávají? Soudí přestupky proti disciplíně, opilství, svévolné opuštění vojenského útvaru, krádež, nekomarádské chování, porušení služby nedbalostí, nečistotu a podobné případy.

Skoro všechna ličení jsou veřejná a četné posluchačstvo sleduje s napjatým zájmem jejich průběh. Několik příkladů: Vojínové vtáhli do vesnice. Ohlíželi se po něčem k jídlu. Prodalí jim slepice a holuby, kachny a králíky. Ale jeden zvlášť šikovný našel vepře. Velkého,

tlustého vepře. Vojákům se sbíhaly sliny při myšlence na pečení. Chtěli toho vepře, avšak majitel se zdráhal. Chtěl si ho nechat pro chov. Tu vojáci rekvirovali. Vzali vepře jednoduše s sebou.

Sedlák podal stížnost u štábu. Deset minut později byli vinníci zajati a postaveni před soud, který stanovil divišní štáb. Byly slyšeny jejich argumenty a argumenty sedláka. Konečný efekt: celý oddíl, který se zúčastnil hostiny, musel sedlákovi nahradit škodu a zaplatit 4000 peset. V této diviši již nikdy nebude žádný voják rekvirovat lidový majetek.

Nebo druhý případ: při postupu zůstalo pět vojáků ze stejné vesnice pozadu. Opustili přední linii ze strachu před granáty a střelami. Nalezli je velmi rozjařené sedět v jednom příkopě. Byli zajati. Soudce se jich ptá: „Co je vám milejší? Jít opět do přední linie, nebo být transportováni domů a tam pracovat 4 léta bez platu pro celek?“ Hoši se vrátili do přední linie a již nikdy na ně nebylo slyšet stížnost.

Třetí případ: Joaquin má jeden den dovolené do Madridu. Druhý den ráno má opět být u batalionu. Ale sešel se s dívkou. Jistě to nebude zlé, zůstane-li o 24 hodiny déle. Překročuje dovolenou o 48 hodin. Vojenský soud. Přestupek proti disciplíně. Joaquin putuje na tři dny do vězení. Nejtěžší trest, který existuje, jest vyloučení z lidové armády. Kdo byl vyloučen, jest znamenán. Nemá pracovní vysvědčení, nikdo mu již nedůvěřuje. Ale, pokud víme, byl tento trest dosud pouze jednou nebo dvakrát udělen a disciplína v lidové armádě je vzorná.

Kdo jsou soudcové? Jeden vyšší důstojník a jeden válečný komisař. K tomu patří přísedící, které si vojáci sami zvolí z vlastních řad. Tedy zařízení důstojné lidové armády, která bojuje za svobodu, pokrok a mír, nejen španělský.

¡NO PASARAN! NEPROJDOU!

¡PASAREMOS! PROJDEME!